

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Šestomu sletu

Šesti se put sastaje naša omladina na svom sletskom sastanku. Savez Židovskih Omladinskih Udruženja zadržao je sve do danas ovu uredbu svoje organizacije ili bolje reći svoga života. Sletovi su bili dosele manifestacijona smotra ne toliko rada u minuloj godini, koliko smotra jednog raspoloženja, koje je trebalo ili dalje gajiti ili korigirati, da se u nastavku vremena uzmogne što bolje da gradi i vrši ono, što traži situacija u cionizmu i Palestini uzevši dakako u obzir osobine saveznoga omladinskog skupa.

U ovo šest godina, što postoji Savez Židovskih Oml. Udr., bilo je sletova, s kojima je omladina bila i nezadovoljna, a bilo ih je i takovih, koji su u času neke smalaksalosti i tmurnosti podali svježih i odlučnih poticaja. Slet je eto ustanova, koja je unaprijed mogla da garantuje isto tako neki neuspjeh, koliko i uspjeh. Budući da sletovi traže ozbiljne i dugotrajne pripreve i u širim redovima sve savezne omladine, kako bi bili što bolji, jasno je da neuspjeh njihov to više rađja depresijom. Izgledalo je često kao da Savez znatan dio zajedničkoga životnoga sadržaja u širim krugovima svojih članova bazira na dojmovima sletova, što ih sa njih nose i raznose posjetnici tih sletova. Slet mora uistinu da bude takovo šta, ali je krivo, kad ga se čini prvotnom tačkom i izlazištem. Jer on je u prvom redu produkt nečega, što postoji i što se razvija u onih, kojima pripada taj veliki zajednički sastanak. On je manifestacija težnje za okupljanjem, odraz kolektivističkoga nastojanja omanjih skupina i pojedinaca.

Savez Židovskih Omladinskih Udruženja broji danas neko 2000 članova. Može se reći, da je Savez zahvatio gotovo svu omladinu, do koje se nekako moglo da dođe, da ju je zahvatio na »osnovici bazelskoga programa«. Ali odatle nastaju i teškoće, koje se ogledaju u tome, što Savez ne može da ide onim koracima, koje traži nužda sadašnjega momenta i radikalna osobitost omladine. Valja iskreno priznati, da Savez Žid. Oml. Udruženja ne pokazuje dovoljnu zbijenost svojih redova tako, te bi sav bio pun prodorne impulzivnosti, koja bi skupove njegove omladine dirigirala u sve one stanice, koje mogu da prime jedino predanu omladinu, koja u punoći svoga pregalaštva hoće da izvrši nešto vanredno i veličajno, djelo, koje nosi biljeg visokoga etosa i gorde snage njene mladosti. Savez bi možda trebao, da zabaci jednodušnost i bezbojnost matematičkoga demokratizma. Neka omladina pokuša, da

Dnevni red XIV. Cijonističkog Kongresa

I. UTORAK, DNE 18. AUGUSTA.

1. Govori otvorenja predsjednika Svjetske Cijonističke Organizacije dr. Hajima Weizmanna i predsjednika Egzekutive gosp. Nahuma Sokolova.

2. Pozdravi.

3. Govor gosp. nadrabina dr. H. P. Chajesa, predsjednika Akcionoga Komiteja o »Cijonizmu kao svjetskom problemu«.

II. SRIJEDA, DNE 19. AUGUSTA.

Sjednica prije podne u 9 i po sati.

1. Izbor predsjedništva.

2. Spomenslovo cijonistima, što su umrli u prošloj kongresnoj periodu.

3. Izveštaji Kongresnoga Suda o izborima za kongres.

4. Uvodni referati za generalnu debatu.

a. Politički problemi cijonizma.

Referenti: gosp. dr. Hajim Weizmann i Nahum Sokolov.

b. Politički položaj i gospodarski problemi palestinske izgradnje.

Referent: gosp. dr. G. Halpern.

5. Otvorenje generalne debate.

Sjednica poslije podne u tri sata.

1. Nastavak generalne debate.

2. Izveštaj permanentnoga odbora o svom konstituiranju.

3. Izbor rezolucionoga odbora.

III. ČETVRTAK, DNE 20. AUGUSTA.

Prije podne u devet i po sati.

1. Izveštaj o djelatnosti Cijonističke Organizacije u Palestini na području

a. kolonizacije (referenti: gg. dr. A. Rupin i S. Kaplansky);

b. odgoje (referent: gosp. Nahum Sokolov);

c. imigracije i rada (referenti gg. dr. H. Pück i L. Sprinzak).

d. Nastavak generalne debate.

Poslije podne u tri sata.

1. Djelatnost Keren Kajemeta (referent gosp. M. M. Ušiškin).

2. Rezultati i zadaće Keren Hajesoda (referent: dr. B. Feiwel).

3. Nastavak generalne debate.

4. Izbori odbora.

IV. PETAK, DNE 21. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

Nastavak i svršetak generalne debate.

NEDELJA, DNE 23. AUGUSTA.

Prije podne.

1. Hebrejski Universitet (referent: dr. Hajim Weizmann).

2. Debatu.

VI. PONEĐJELJAK, DNE 24. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

1. Cijonistička Organizacija i propaganda. Sadašnji položaj i prijedlozi za reformu (referent: gosp. Louis Lipsky).

2. Debatu.

VII. UTORAK, DNE 25. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

Izveštaji komisija i glasovanja.

VIII. SRIJEDA, DNE 26. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

Izveštaji komisija i glasovanja.

Poslije podne u 3 sata.

Izveštaji komisija i glasovanja.

IX. ČETVRTAK, DNE 27. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

Izveštaji komisija i glasovanje.

Poslije podne u 3 sata.

Izveštaji komisija i glasovanje.

X. PETAK, DNE 28. AUGUSTA.

Prije podne u 9 i po sati.

1. Izveštaji komisija i glasovanje.

2. Izbori.

Završetak kongresa.

se riješi parlamentizovanja u svojim redovima i neka se daje upravljati odlučnim i odrješitim smjerom, kako će to moći da odrede oni, koje će ona postaviti sebi na čelo. Do danas je omladina u cijelosti svojoj postala heterogenom onoga časa, kad je nestalo zanosa za ekstremom, koji ju je okupljao u jednu jedinstvenu falangu boraca i pregalaca. Sistem nadglašavanja i ejenkanja na raznim konferencama, u raznim komisijama i odborima više je bez sumnje naškodio nego li koristio udruživanju omladinskih snaga u kompaktnu, snažnu i jednovitu ojelinu. Omladina treba odrješito vod-

stvo s diktatorskom ovlasti. Možda će se naći nekolicina, kojima omladina može mirne duše da daje takav mandat. Treba sve to barem pokušati, da se jačim i odlučnijim koracima podje naprijed.

Prvi je slet naše omladine bio u Osijeku. Nakon perioda od pet sletova, šesti se i opet održava u istom mjestu.

Hoće li to značiti začetak nove etape?

★

Ovo nekoliko riječi posvećujemo omladini, što se sada upravo skuplja na svoj godišnji zajednički sastanak. Želimo joj pun uspjeh toga sastanka i želimo

joj, da mu dade biljeg svoga omladinstva, očišćena i upravljena odlučnom voljom za živim tempom i intenzitetom svega života u pokretu.

Ostarina i omladina

K šestom sletu.

Kao što se u našoj javnosti gotovo nećujno primiče četrnajsti cionistički kongres, da i pored velikoga broja gostiju iz naše Kraljevine prodje ne našavši naše redove spremljene diskusijom o kongresnim problemima — tako će eto za dva tri dana početi šesti slet naše omladine, a da mu naša javnost nije posvetila ni mrvu pažnje. Kad se samo zamislimo u fakat, da je iz te omladine izašlo već nekoliko naraštajeva, koji se smjeste u građanskom svijetu, a da od njih ama baš nitko ne drži omladinu vrijednom makar jedne prijateljske riječi, upute i pomoći u borbi za ostvarenje ciljeva — onda nam je jasno, da ta omladina mora da krene potpuno novim putovima.

Mi smo izgubili povjerenje u starije, koji nijesu bili u omladinskom pokretu, ali još više u one, koji su se nekoć osjećali pokrenuti mladošću, a onda su prevjerili i ostavili omladinu, neka se samo muči, hodi putovima svoga, no od tih starijih odredenoga programa, dokle oni zaboravljaju i omladinstvo i cionizam u zvanju, karijeri i društvu. Ali nijesmo izgubili vjeru samo u ove ljude, nego i u njihove putove. Mora da je u čitavom njihovom radu bila neka osnovna pogrješka, zbog koje im nastojanje nije donijelo ploda, zbog koje su živjeli i u pokretu, a još veoma pošto su izašli iz pokreta, kao da toga pokreta i nema.

Ta je osnovna pogrješka u slabosti i nesnazi njihova cionizma. Cionizmom ne zovemo davanje novea za Palestinu,

ne zovemo ni transport židovskih ljudi i židovskoga novea u domaju, nego nam je cionizam u posveti svoga života za izgradnju novoga Cijona. A iza prvoga poratnoga zanosa gubio se u nas taj cionizam sve više. Iza odluke, hahšare i odlaska prvih haluca ostala je omladina jalova. Njen je rad bio u sakupljanju novea i u skupljanju članova.

Prije dvije godine pokazao se rezultat toga u Beogradu. Beogradski slet zovu obično najjadnijim, jer smatraju ondašnje stanje najrdjavijim. Ali u Beogradu se u jednu samo pokazao rezultat dotadašnjih metoda, koje su već dugo izgrizale pokret, i koje su se najočitije manifestirale na zagrebačkom sletu, a u drugu se već vidio predznak uspona. Našla se opozicija, ne onakova, kakva bijaše obično dotad, zagrižljiva, lična, krakelska, nego opozicija zbog stvari, ideje, pokreta, koja je htjela da se pokret ispuni novom sadržinom.

Tako je slet u Novome Sadu mogao da pokaže novu, svježju omladinu. Činilo se, da je ona godina rada svladala sve teškoće, da je Savez ispunjen novom snagom i novim duhom. Tako se sama sobom namicala dužnost: nastaviti u onom smjeru, koji je doveo od Beograda do Novoga Sada, u smjeru afirmacije omladine, odgajanja njena u cionizmu, a tek potom u različitim novčanim akcijama. Može se reći, da je taj posao sada sve uspješno: oko pedeset udruženja s neko dvije tisuće članova reprezentiraju veliku snagu, a velik se dio te snage i zaista upotrebljava u cionističkoj odgoji i u cionističkom radu.

Ali ipak nije još uklonjena ona osnovna greška našega rada, nije još cionizam naš postao snažan i potpun. I od današnjih saveznih članova mogao bi najveći dio da podje putem svojih starijih drugova, omatorjelih i zakržljalih,

te zaboraviše ideale mladosti u borbi za kruh ili za kolače svagdašnjice.

Treba nam novi put. Oznaka toga puta jest: da omladina zaista mogne biti cionistička, da ne gubi vjere u cionizam. To znači: iz svakoga naraštaja moraju najbolji da otidju u Palestinu, a oni će drugi znati, da ostadoše ovdje samo zbog slabosti svoje, a ne zbog slabosti i neizvedivosti cionizma. Zbog toga treba u omladini stvoriti cionističku atmosferu, gdje će svatko moći da zamišlja svoju budućnost samo kao život u Palestini, a nikako kao nastavak ovoga galutskoga životarenja. Tako: trganjem iz ove trule židovske sredine i ukorjenjem u zamišljano palestinsko tlo moći ćemo da ostvarujemo cionizam. U takvoj atmosferi mora da se izabiru ona zvanja, koja vode u Palestinu; u njoj se svaka savezna stanica osjeća odgojnom i životnom zajednicom, jer se ljudi u njoj odgajaju i spremaju za život u Palestini.

Tim su radikalno novim putem krenuli dosad gotovo samo cofim. Ahdut Hae cofim, osnovana u Novome Sadu fuzijom sarajevskih i zagrebačkih grupa, razvila se u snažan cionistički organizam, koji upravo sad na svome kempu kod Bledskoga jezera daje dokaza žive snage. Njen uzorni bratski život, koji je nastao samo iz osjećaja, da je Ahdut odgojna i životna zajednica, koje će članovi nastaviti zajednički život u Palestini, oblio je i sav njen rad: učenje hebrejskoga jezika, proučavanje Palestine, i povijesti cionizma, različna vještastva i odgoju djece, jedan od najznatnijih naših cionističkih zadataka. Činilo se, da će se Ahdut dokraja odijeliti od ostale omladine, da potpuno nevezana što prije stigne na metu, ali su medjuto vodje Ahduti vidjele, da je prevelika njihova odgovornost prema omladini i da su prevelike mogućnosti njena uspješnoga ra-

O židovskoj narodnoj muzici

Od M. Rykova, Požega.

(Sa jidiša preveo Leo Steiner).

Teško je a gotovo i nemoguće prikazati specijalnu skalu židovske narodne muzike, kako se može da prikaže skala u mnogih drugih starih naroda i plemena, kao što su Dorani, Jonjani, Frizi pa Eolci itd., od kojih smo mi primili skale i kojih se vrstom još i danas služimo, da izrekemo naš muzikalni karakter. Znamo tek po tenahu i kalmudu, da je u starom hramu u Jerusolimu pjevao zbor od kojih 2000 ljudi (obično nijesu pjevale sve dvije hiljade najednom, nego bi svakoga dana pjevala druga partija pjevača ili »levim») kad bi se prinosile žrtve za velikih blagdana ili običnim danim žrtveno janje po jedno ujutru i po jedno uvečer (korban tamid). Osim tih umjetnika bilo je ondje dakako i drugih umjetnika na raznim glazbenim instrumentima.

Tekst pjesama, što su ih pjevali ti pjevači, ne znamo samo mi Židovi na temelju raznih naših izvora, nego i svi, koji se upoznaju sa prijevodom psalama Davidovih, kralja židovskoga, koji je bio prvi i posljednji kralj-pjevač i skladatelj. No način kako su ti pjevači pjevali pjesme, da li jednoglasno ili strogo harmonijski u čelini glasa, kako se sada najobičnije pjeva u svih kulturnih naroda, ne možemo nažalost danas više ni izvesti ni ustanoviti, jer je mnogim i raznim osvaja-

njem Palestine a naročito Jerusolima uništeno vanredno mnogo historijskih spomenika, pa je tude sve i sva propalo bez traga. Onaj ostatak zidine jerusolimskoga hrama, tako zvana »Kotel maaravi« (zapadna stijenja) ili »Kotel b'hija« (stijena plača), kojoj hodočaste Židovi iz galuta da plaču nad udesom židovstva, ne svjedoči ništa drugo no negdašnju egzistencu hrama, ali nijednim znakom ne pokazuje ništa o načinu bogoslužja u hramu ili čak o pjesmama.

Židovi u dijaspori posvema su se izuzevši maleni dio postepeno okanili umjetnosti, a naročito su se udaljili od hrama Melpomene. Ta činjenica ima svoje historičko opravdanje. Čovjek, što neprestano živi u vanrednoj bojazni za svoj život, što je lijeran i plaćen mnoštvom ljudi svoje okoline, kad traži mrvicu hljeba za svoju porodicu, takav čovjek ne pjeva, i nije čudo da on ne misli na muzikalne skale.

*

Osnovne skale, koje se danas nazivaju židovskima, t. j. one, na kojima bazira židovska narodna muzika posljednjih 4 stoljeća, te su skale jednostavne evropske melodične minorne skale sa povećanom sedmom stupkom. Madjornih ili dur skala, koje pokazuju većeo život i radosnu egzistencu kojega naroda, imade u židovskoj muzici vanredno malo, a može se kazati, da ih gotovo i nema. To je u vezi sa tragikom života židov-

skoga naroda u galutu. U životu progona i muka nije Židov mogao da stvara veselu pjesmu u dur skali, nego je pjesma, tiho i diskretno gajena, nalikovala više plaču i bila posvema u molu. Mogla bi se unatoč tome naći i po koja vesela židovska pjesma i melodija, koja se u žargonu naziva »fajlihs«, a u tim pjesmama ima šta više i radosti pjesa. Ali tu radost nipošto ne pokazuje skala, jer je ona i ovdje minorna. Veselje se tu očituje samo u ritmu, koji je promijenjen tako, te mjesto andanta, adagia, lenta itd. dolaze brzi i živi tempi allegro, presto, vivace.

Harmonijske skale, t. j. povećana 6. i 7. stupka ušle su u galutsko židovstvo na zapadu Evrope tek na početku 18. stoljeća. To je plod službe božje sa zborovima (u hramovima neologa), koje su se javile na zapadu, gdje su Židovi uživali više prava i slobode nego na istoku. Dopuštenje, da izlaze iz Geta, u kojima su kroz stoljeća bili zatvoreni, tako je na njih djelovalo i tako ih je, može se reći, opijalo, te su i zbog neke zahvalnosti držali potrebnom asimilaciju, pa su čak i sinagogalne pjesme počeli da evropejiziraju i »moderniziraju« tako, te su one izgubile svoj specifični židovski olužni ton, ono, što se naziva »nešumedig«, što dolazi iz srca i duše.

Imade nekih tradicionalnih melodija iz srednjega vijeka, kao što je na primjer »Kol nidre«, koju je komponovao neki Maran iz

da unutar omladine, a da bi dopuštali tu diobu. Tako će Savez moći da nadje prirodan centar, oko kojega će da se grupira. Oko Ahduti, kao savezne srčike, okupit će se ostala savezna udruženja.

Ovo je rješenje to važnije obzirom na potrebu, da se riješi i pitanje sportškoga rada u nas. U ovim je novinama već bilo iz pozvanijeg pera o tom govora, ali bih želio da spomenem samo neke stvari. Nema sumnje, da je potrebno jedno takvo rješenje, kojim će nastati institucija, što će imati i dosti cionističkoga autoriteta. Unutar S. Ž. O. U. to rješenje nije moguće. I kad bi mu uspelo, da nadje športski spremno vodstvo, Savez ipak ne bi mogao da prema građanskim športskim udruženjima nastupa s dovoljnim autoritetom u cionističkom smjeru.

Prema tome ne ostaje nego da se stvori židovski športski savez kao dio svjetskoga saveza »Makabi«, a na nama će biti, da mu u vodstvu budu i ljudi s dosta jakim cionističkom sviješću i savješću. Tako će se S. Ž. O. U. riješiti onih dužnosti, koje su za nj bile teret, jer ih nije mogao da vrši, a moći će da s većim uspjehom krene promjeni omladinskoga života, kako bi ga ispunio cionizmom.

Ta će promjena dovesti i do novoga shvatanja uloge omladine u cionističkoj politici. U ovaj mah još ne može biti riječ, da omladina osvoji pozicije građanskih cionista, da ih izgura iz vodstva i odbora. Njena je posve druga dužnost: da čitav cionizam naše kraljevine ispuni svojom svježinom, da stekne neke specifično omladinske pozicije, da dobije posve drugačiju pomoć, nego što je bilo dosad. Svakako to znači, da će ona baciti svoju snagu na vagu cionističkih sila, a nema sumnje, da će time pretegnuti čistije, odlučnije shvatanje cionizma.

Toleda, što nijesu do danas izgubile svoj karakter srdačnosti i svoju fragilnu notu iz inkvizitorske epohe Torquemada Izabele i drugih. Da su se te melodije sačuvale zabilježene notama imademo da zahvalimo pokojnome Salamonu Sulzeru, bečkomu nadkantoru i profesoru kontrapunkta i harmonije na kraljevskom konzervatoriju u Beču. On je svojim umjetničkim obradbama sasvim ušćuvao pučke motive i vodio ih kao crvenu nit morem akorda i glasova. Ti molivi prikazuju prerazne momente iz fragilnog života pojedinaca i židovskih skupina u najstrašnijima vremena dijaspora.

*

Židovska muzika uopće, a naročito u Rusiji, sjeća me na židovski žargon. Upoređujem je sa glasovitim dvojicama iz hijamba.

Židovski jezik nema u sebi lingvističke samostalnosti i kao što Sefardi u Jugoslaviji i drugim zemljama ne govore nekim samostalnim jezikom, nego žargonom, u kojem imade raznih jezika (španjolski, turski, hebrejski, srpsko hrvatski) i nekih balkanskih dijalekata, a koji se naziva španjolskim jezikom, tako je isto i jezik istočnih Židova mješavina, hebrejskoga, njemačkoga pa ruskoga i poljskoga jezika, a i jezika Targuma, t. j. aramejskoga.

Takovo se šla može da kaže i za našu muziku, koja se sastoji od mješavina muzika

To su osnovna pitanja, koja ima da se riješe, a koja su ovdje iznesena zbog informacije javnosti, i ako ona baš nije poklonila mnogo pažnje omladini i ciljevima, za koje se borimo u ovaj mah.

Cvi Rothmüller.

Predlog zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima

(Nastavak).

VIII. Medjuversko bračno pravo.

Ne ulazeći ovdje u pitanje, da li predloženim zakonom projektirano medjuversko bračno pravo ima da definitivno, ili samo provizorno, do donošenja unificiranoga bračnoga prava u opće, reguliše pitanja o ženidbama sljedbenika raznih vjera i lica bez konfesije i ne upuštajući se ovdje u raspravljanje, da li projektirano medjuversko bračno pravo, odnosno da li pojedina naredjenja odgovaraju strogo duhu i smislu Ustava (čl. 28. i čl. 6. 48 i IX. odjeljak) razgledat ćemo ovdje, što predloženi zakon sadržaje i što bi trebao jošte da sadržaje.

U čl. 51. do čl. 62. predloženog zakona, a polazeći sa gledišta da razlika u vjeri sa državnog stanovišta nije ženidbena zapreka, reguliše oglašavanje (napovjed), vjenčanje te nadležnost u bračnim parnicama.

a) za lica, koja ne pripadaju Ustavom usvojenoj ili zakonom priznatoj vjeri,

b) za lica, koja pripadaju usvojenoj ili priznatoj, ali na našem državnom području zakonito jošte neorganizovanoj, vjeri,

c) za lica, od kojih jedno ne pripada usvojenoj ili priznatoj vjeri, ili pripada vjeri, koja je usvojena ili priznata, ali nije u našem državnom području jošte zakonito organizovana,

onih naroda, kojima je židovstvo prolazilo. A jer su Židovi od prirode nadareni brzim shvatanjem na mnogim duševnim područjima, poprimili su otisak narodnih jezika i muzika, koje su susretali u narodima, medju kojima su živjeli i s kojima su ponajviše dolazili u dolica. Pa zato eto, što imade u židovske pjesme manje muzikalnosti u evropskom smislu, to je ona za Židova sadržajnija, jer mu daje i unosi više iskonskoga religioznoga osjećaja, koje krunji ljudji dolica stranih melodija i moliva.

Narodna melodija i poezija kod Židova, a i drugih naroda prikazuju život onoga vremena u kojemu su nastale. Pjesma, što je nastala u zatvorenim nezdravim i tamnim kutovima geta i nije toliko »pjesma« nego jadikovka. Židov je ovdje jadikovao nad sudbinom, on je plakao pred Bogom, kod Tore, pred svetim zakonima. Moli i jedva čeka kad će ostaci naroda krenuti u Cijon. Tuži se, što ne može natrag u Svetu Zemlju i nada se, da će stvoritelj svijeta pokupiti djecu naroda svoga i odvesti ih u staru domaju.

Pjesme, koje mi danas nazivamo židovskim narodnim pjesmama, nastajale su djelovanjem »cadika« i »hasida«. Prvi cadikim, oni mikroskopski Mojsijici (»Mojselach«) ti posrednici izmedju neba i zemlje, Boga i ljudi, pojavili su se svršelkom 17. stoljeća u Ukrajini. Prvi organizator i začetnik hasidizma i cadikizma bio je čuveni Bal Sem Tov

d) za lica što pripadaju raznim, Ustavom usvojenim, ili zakonom priznatim, vjerama.

Pod udar medjuverskog bračnog prava ne potpadaju samo sljedbenici različite, bilo Ustavom usvojene, bilo zakonom priznate vjere, nego i sljedbenici Ustavom ili zakonom recipirane, ali u našem državnom području jošte zakonito neorganizovane vjere i lica, koja ne pripadaju kojoj pozitivnoj vjeri, beskonfesionalnoj (čl. 44.).

Projektirani zakon ne uređuje za sva ta lica bračno pravo, t. j. način napovjedi, vjenčanja i nadležnost za bračne parnice jedinstveno i jednako.

Za lica, navedena u tački a) i b) statuiraju predloženi zakon civilno, za lica u tački c) i d) erkvveno, biva konfesionalno vjenčanje, te određuje:

1. Napovjed i vjenčanje lica, navedenih pod a) i b) vrše prvostepene upravne vlasti (čl. 51.).

Napovjed se vrši na isti način, kao i druge javne obznane (čl. 52. al. 1.).

Pod javnom se obznanom nedvojbeno razumijeva zvanična, službena obznana, a ova biva oglašivanjem u službenim novinama i oglašivanjem na ploči odnosne upravne vlasti.

Pristanak na sklapanje bračka izjavljuje se pred šefom upravne vlasti ili pred njegovim zamjenikom u nadležstvu u prisutnosti dvojice svjedoka (čl. 52. al. 2.).

U predloženom tekstu zakona stoji »ili u prisutnosti dvojice svjedoka«.

To je pisarska pogriješka; »ili« na tom mjestu otpada.

O izvršenom se vjenčanju sastavlja zapisnik, što ga potpisuju vjernici, svjedoci i činovnik, pred kojim je bračni pristanak izjavljen.

2. Kod lica navedenih pod c), to jest, ako jedan od vjerenika pripada usvojenoj ili priznatoj vjeri, a drugi ne pripa-

odnosno Rabi Jisrael, a lakonski ga nazivahu Bešl.

To je vrijeme bilo vanredno teško za židovski narod i civilizacija u židovstvu bila je na niskom stepenu. Antisemitizam bio je izvanredno jak i bijesan. Znanje je u narodu sve više opadalo i osjetila se golemo potreba valjanih učitelja, koji neće tak da šire znanje nego će narodu da daju religioznu sadržinu, koja će pojedinca ispunjavati jače i dublje nego suho vršenje ritusa. Hasidizam, pokret produbljivanja pobožnosti i unošenja radosti i veselja u službu Bogu dao je narodu učitelje, malene predvoditelje i utješitelje u gorkoj sudbini progona. Pojavio se cadikim, Oni bi pjevanjem poučavali značenja pojedinih riječi, što se nalaze u molitvama. Iz škole Bal Šema potekao je i čuveni Berdčevski Rebe i cadik Rabi Jichok Lövy, koji je živio u četrdesetim godinama XVIII. stoljeća. On je običavao, da u sinagozi za vrijeme molitve otvori Aron Hakodeš, ne u određeno vrijeme, kada ga treba otvoriti, i tu bi u prisutnosti svih općinara svojih govorio Bogu u žargonu, tako, da su ga svi razumjeli. Pitao je Boga, zašto Židove toliko progone i muče, zašto narod još uvijek tako strada i tđ. Svoje riječi nije govorio jednostavnim govorom »par lando« nego ih je izgovarao »cantabile«, pjevajući u minoru. Efekat toga govorenja ili bolje reći pjevanja dovodio bi narod do ekstaze.

da, ili pripada usvojenoj ili priznatoj, ali u našem državnom području još neorganizovanoj vjeri, može se valjani brak sklopiti samo pred nadležnim organom one vjerske strane, koja pripada usvojenoj odnosno priznatoj i zakonito organizovanoj vjeri.

Sama napovjed ima se vršiti po propisima, koji važe za vjerenika, kao i po propisima, koji važe za vjericu (čl. 53.).

3. Kod lica, navedenih pod d), to jest kod lica različitih usvojenih ili priznatih vjera može se vjenčanje pravovaljano obaviti ili pred nadležnim organom vjerenika ili pred nadležnim organom vjericu.

I u takom slučaju treba napovjed izvršiti po propisima, koji važe za vjerenika, kao i po propisima, koji važe za vjericu. (čl. 53.).

Ako u slučaju pod 2 i 3 nadležni organ jednoga od vjerenika ne bi u roku od 14 dana, od kako je zato umoljen, htio da otpočne sa napovjedanjem, moći će se obaviti vjenčanje vjerenika, koji borave u istoj upravnoj općini, bude li napovjed izvršena po propisima, koji vrijede za drugog vjerenika uz pismenu potvrdu ili zapisničku izjavu dvojice svjedoka o tome, da je drugi nadležni organ uskratio propisnu napovjed (čl. 54. al. 1.).

Ako pak vjerenici ne stanuju u istoj upravnoj općini obaviti će napovjed na osnovu pismene potvrde odnosno zapisničke izjave dvojice svjedoka o uskraćenju napovjedi ona prvostepena upravna vlast, u čijem je području sjedište onog vjerskog organa, koji bi bio nadležan, a uskratio je napovjed (čl. 54. al. 2.).

To su odredbe, ako jedan od nadležnih organa uskraćuje napovjed, ali zakon ne određuje ništa za slučaj, te će oba vjerska organa, to jest onaj vjerenika, i onaj vjericu, uskratiti napovjedanje.

U isto su vrijeme nastajali tako zvani »Nigunim« u onim oblicima, kako ih još i danas imamo. To su pjesme bez riječi. Otac takovih pjesama bio je znameniti cadik Schnersohn, kojega se ne spominjalo u Belisovom procesu krvne osvade. O njemu se priča, da se za vrijeme njegove molitve, koju je pjevao, podigla njegova duša do dvorca pjevanja »hehal han'gina«, i da je otišavši odanle ta njegova duša prošla mnogim dvorovima raznih ideala i na posljedku došla do prijestolja božjega, gdje zbor anđjela pjeva veličinu Gospodara svijeta.

Postoji velika mogućnost, da je izvor Schnersohnovih pjesama u Vlaškoj t. i. Besarabiji. Promatra li se značaj tih pjesama naći će se u njima mnoge slavenske osobine, a i pjesme Beštove. Medjutim držim, da te pjesme unatoč tim slavenskim motivima po postanku svom potječu iskonski iz Frigijske, jer u njima zapažam posvema frigijsku skalnu, a kod komponovanja takovih pjesama upotrebljava se najviše frigijska kadansa.

Židovske su narodne pjesme u početku sadašnjega stoljeća počeli da skupljaju židovski komponisti i da ih harmonijski obrađuju. Dopuštenjem i pod pokroviteljstvom profesora petrogradskoga konzervatorija Rimski Korzakova došle su te pjesme i pred širu javnost. Prvi koncerti židovske narodne muzike davali su se u petrogradskim kazalištima, pa u Moskvi, a kasnije po svim znatnim mjestima Rusije i Evrope.

Da se predusretne neugodnim eventualnostima i mogućem duljem postupku valjalo bi zakonom odrediti, da i u takovom slučaju napovjed obavlja prvostepena upravna vlast i to ona vjerenika i ona vjericu.

Ali ni glede samog vjenčanja nije član 53. potpun.

Prema gore izloženom mogu lica pod 2 i 3 sklopiti pravovaljani brak pred nadležnim organom (svećenikom, rabinom) i to za lica pod 1. pred onim, kojemu pripada vjerenička strana usvojene ili priznate i organizovane vjere, a za lica pod 2 pred jednim ili drugim.

Što ima da bude, ako oba nadležna organa uskrate vjenčanje, pozivajući se, da po propisima svoje vjere ne mogu takovom vjenčanju asistirati?

Za takav slučaj imalo bi se postupati po čl. 51. i 52.

Doprinesu li vjerenici pismenu potvrdu dvojice svjedoka ili dadu li svjedoci zapisničku izjavu, da su oba nadležna vjerska organa uskratila vjenčanje, obaviti će vjenčanje prvostepene upravne vlasti prema čl. 52.

Čl. 55. sadržaje ustanovu o konsolidaciji brakova.

Pravna se naime valjanost braka prosudjuje po pravu, po kojemu je sklopljen.

Brakovi pak, koji po pravu, po kojemu su sklopljeni ne bi vrijedili, ali su valjani po ovom zakonu, smatraju se od početka, to jest od časa, kada su sklopljeni, pravno valjanima.

Prema tomu bi se i djeca iz takovog, tek po ovom zakonu konsolidiranog braka, smatrala od časa rođenja zakonitom.

Medjutim zakon ne određuje postupka ako su takova djeca upisana u matici rođenih ili krštenih kao nezakonita, kako treba takav unos rektificirati.

U interesu djece svakako bi se taj postupak imao odrediti zakonom.

Jednako će se po ovom zakonu prosudjivati sporovi o rastavi odnosno raspustu braka, ili kako predloženi zakon veli, pitanja o svim oblicima raskidanja bračne zajednice kao i o konačnom razriješenju bračne veze, po ovom zakonu od dana, kad stane na snagu i za one brakove, koji su prije toga sklopljeni (čl. 56.).

Svi bračni sporovi, povedeni prije no što je ovaj zakon stao na snagu, ali koji toga dana ne budu još konačno riješeni, imadu se riješiti po ovom zakonu bez obzira na vrijeme, kad je brak sklopljen.

Za to će vlasti, koje po ovom zakonu gube sudbenost (prestaju biti nadležne) konačno i izvršno neriješene predmete ustupiti sudovima, koji su ovim zakonom za to određeni (čl. 66. prelaznih naredjenja).

O kompetenciji sudova za bračne parnice govori čl. 57. i 58., ali samo za parnice iz konfesijski mješovitih brakova.

O kompetenciji sudova pak za bračne parnice bračnih drugova, od kojih ni jedan ne pripada usvojenoj ili priznatoj vjeri, ili oba pripadaju osvojenoj ili priznatoj, ali u našem državnom području još neorganizovanoj vjeri, zakon ne spominje ništa.

Za bračne parnice iz takih brakova bit će prema tomu nadležni samo građanski sudovi.

Za bračne parnice kod konfesijski mješovitih brakova nadležan je bračni sud one strane, pred čijim je organom brak sklopljen (čl. 57. al. 1.).

Ako je pak strana, čiji je nadležni organ obavio vjenčanje, promijenila vjeru, bit će u bračnom sporu nadležan bračni sud druge strane (čl. 57. al. 2.).

Ako u času pokretanja bračnog spora ni muž ni žena ne pripadaju više vjeri, kojoj su pripadali u času vjenčanja, nadležan je za građansko-pravno područje bračni sud tužene strane (čl. 57. al. 3.).

Porodi li se spor o nadležnosti između duhovnih sudova raznih konfesija ili između duhovnih i redovnih građanskih sudova za građansko-pravno područje riješava takav spor punovažno i konačno Kasacijoni sud (čl. 58.).

Državljanin kraljevine SHS moći će u stranoj državi sklopiti pravovaljani brak:

a) ako imade po domaćem pravu pravnu sposobnost za ženidbu,

b) ako se vjenčanje obavlja po zakonima zemlje u kojoj se brak sklapa (čl. 59.).

Jedino, ako je domaće bračno pravo našeg državljanina konfesijsko, morat će način sklapanja njegovog braka u stranoj državi odgovarati zahtjevima njegovog domaćeg prava (čl. 59.).

Pravna sposobnost tuđih državljana za sklapanje braka u našoj kraljevini prosudjuje se po pravu, koje vrijedi u njegovom zavičaju (čl. 60. al. 1.).

Sklapanje braka stranih državljana u našim područjima konfesijskog sklapanja braka, vrši se po bračnom pravu, koje vrijedi za pristalice njihove vjere. Za ona lica, koja ne pripadaju nijednoj usvojenoj ili priznatoj vjeri, vrijede isti propisi, kao i za državljanu kraljevine SHS. (čl. 60. al. 2.).

Ako pak nadležni vjerski organ koje usvojene ili priznate vjere ne bi htio tuđeg državljanina napovjediti ili vjenčati zbog zapreke, koja je nepoznata domaćem pravu toga stranoga državljanina, obaviti će napovjed i vjenčanje nadležna prvostepena vlast (čl. 60. al. 3.).

Za bračne parnice tuđih državljana, čije domaće pravo nije konfesijsko, ili koji pripadaju vjeri, kod nas neusvojenoj, nepriznatoj ili neorganizovanoj, nadležan je samo redoviti građanski sud. (čl. 61.).

Za bračne parnice tuđih državljana iz konfesijskoga braka određuje se nadležnost suda po vjeroispovijesti bračnih drugova u času, kad se parnica povede. Promjena vjere u toku parnice ne dira zakonito određenu nadležnost suda. (čl. 62.).

Poglavlje IX. sadržaje prelazna i zaključna naredjenja, od kojih je važan čl. 69., po kojemu će za lica, što ne pripadaju nijednoj usvojenoj, priznatoj ili organizovanoj vjeri matične knjige (rođenih, vjenčanih i umrlih) voditi prvostepene upravne vlasti, kao što će voditi knjige vjenčanih i za ona lica, što će pred njima sklopiti brak.

Predloženi zakon imao bi da stane na snagu danom obnarodovanja u Službenim Novinama, a izvršnu moć da radevima 6 mjeseci iza toga dana, od kada prestaju svi propisi, što se protive ovom zakonu.

Tora i rad

na židovskom tlu.

Rahel Feigenberg.

Tora i rad — to je sadržina novoga, hasidskoga pokreta, što navire iz Poljske k zemljištu i radu u židovskoj zemlji. Sadržajem svojim taj je pokret očišćeno židovstvo najčišćega židovskoga podrijetla. Zbog toga je taj pokret toliko originalan, i zbog toga osvaja taj pokret toliko snažno židovsku inteligenciju, koja je i suviše zasćena tuđjom kulturom i koja se je istrošila u tuđjem prahu.

Tek je početak.

Novi hasidski kibuc »Nahlat Jaakov«, o kojem se već toliko pisalo, nije zasada još naselje. Ljudi stanuju još u daščarama, sagradjenima na brzu ruku uz cestu Nazaret - Hajfa. Ovdje na mjestu prastarog »Harošet Hagojim« nalazi se centar onih 34.000 dunama, koje posjeduje hasidski kibuc jablonskoga rebe-a. Sam rabi uposlen je uvelike diobom zemljišta. On se savjetuje sa specijalistima i stručnjacima. Haverim iz Nahalala koji su veoma sprijateljeni sa hasidskim pionirima iz Nahlat Jaakova svjetovaše im, da po uzoru Nahalala podijele zemljište u jednake dijelove, jer onda ne će biti zavisti i mržnje, i svaki će na svom posjedu biti upućen na svoju vlastitu snagu. Zbog toga morao bi jablonski kibuc nacionalizirati privatno zemljište i predati ga Keren Kajemetu, da on to zemljište zajedno sa onih 9000 dunama nacionalnoga tla, što ga je tom kibucu stavio na raspolaganje, podijeli podjednako svima članovima kibuca.

Obzirom na to nije stvar veoma jednostavna. Rabi sam pristao bi zasigurno, jer bi po njegovim principijama jednakost vlasništva u naselju bila veoma poželjna. Ali ovakova odluka teška je za njegove haside, jer se odjednom ne može da izadje iz svoje kože. To je posvema jednostavno psihološka nemogućnost. I za dugogodišnje socijaliste je pitanje privatnoga vlasništva uvijek veoma teško. Ukoliko će teže biti za ljude, koji su još juče bili u poljskim gradovima i gradićima. Divovski skok od židovsko-poljske ulice kramara do daščare podno Karmela dovoljno je iskušenje i zbog toga nižu se oko njih mnoge lijepe legende u Palestini i u inozemstvu.

Zemljište Nahlat Jaakova podijelit će se prema veličini iznosa koji je pojedini član kibuca uplatio, a 9000 dunama nacionalnoga tla Keren Kajemeta treba da se zasigurno podijeli prema preuzetim principijama jednakosti i vlastitoga rada na židovskom tlu. Tako zvana Avoda acmit (vlastiti rad), jedna od osnovnih principa Nahalala teško je iskušenje za hasidski kibuc, jer im ne dostaje praktično znanje zemljoradnje, koje su haverim iz Nahalala stekli za teških radnih godina u prošlosti na poljima Palestine. Rabi je umolio Nahalaljane da uzmu k sebi deset momaka iz Nahlat

Jaakova, da ih pouče u radu u polju i vrtu. Isto je tako čvrsto odlučio, da u svom naselju ne dopusti nikakove privatne trgovine. Kooperativa, koja je već otvorena u jednom šatoru, mora da opskrbi naseljenike najnužnijom robom.

Osim toga odlučio je jablonski rebe, da uredi zajedničku blagovaonu za sav hasidski kibuc Nahlat Jaakova, da nitko ne ustreba gotov novac. Provedba bijaše teška i rabi je morao izdati vlastiti papirni novac sa svojim potpisom, da bude nešto sitnijega novca za stanovnike naseljenja i za židovske trgovine u Hajfi, kod kojih Nahlat Jaakov kupuje potrebnu robu i s kojima imade obračuna.

Ovu doznaku novca drži rabi propašću svoga kibuca. Ali on se tješi time, da se novi život ne može da gradi bez grješaka. I na ravnoj cesti može da se nadje kamenje, a katkada treba doživjeti i propast, da se onda uzmogne uzdići do lijepe visine.

S velikim oduševljenjem govori radnička inteligencija u zemlji o jablonskim hasidima. Oko ličnosti rebe-a nižu se najljepše legende u svim novim židovskim naseljima u čitavoj zemlji, a Nahlat Jaakov obavijen je teškim brigama ostvarenja novoga radnoga života na židovskom tlu. Kad se podijeli zemljište, morat će se graditi kuće, kopati bunar, čistiti i zasijati polja, polja koja su hiljadama godina čekala na židovski oslobodilački rad. Ljudi osjećaju, da su dorasli radu. Kod močvara Kišona morali su da obave radove, pa ipak nema više močvara. Kad su prvi puta stupili na zemljište i podigli šatore, prebacio im je vjetar sa gorja šatore. U toj su noći glasno govorili psalme i plesali sve do dana. Jablonci se stide govoriti o tom događaju, ali ipak to već zna sav Emek.

Uopće su stanovnici Nahlat Jaakova veoma skromni. Umolili su sve dopisnike i književnike, koji ih posjećuju, da pišu samo o realnim činjenicama.

Rabi sam, govori veoma malo o visokim problemima. Tek u petak uveče, kad srebrni sjaj punoga mjeseca leži nad Emekom a Nahlat Jaakov se naslanja o veliku sjenu Karmela, pleše sa svojim hasidima napolju plesove jablonskoga dvora i pjeva dirljive, hasidske melodije svojih djedova. Kad njegovi ljudi dopru u pravu vatru, zaustavi kolo i podsjeti hasidske proleterce Nahlat Jaakova na 7 točaka, na kojima treba da se izgradi Erec Jisrael. To su osobine samoga Svemogućega. Prva je točka H e s e d (milost) to će reći A h a v a t h i n a m (nesebična ljubav), koja je u tome da čovjek čovjeka ne ljubi zbog neke naročite stvari. I Erec Jisrael treba da bude izgradjen tom Ahavat hinam, jer Židovi moraju da podnose okajanje, što je Palestina razorena korelativom: sinat hinam (bezrazložnom mržnjom).

Druga je točka g'v u r a (snaga), to će reći rad. Židovi moraju započeti, da žive od vlastite ruke, da oslobode mozak od trgovine: Židov treba da slobodne glave uči Toru i služi Svemogućemu.

Treća je točka n e c a h (vječnost), a to znači vjeru Židova u to, da će ga njegove poštene radine ruke hraniti i da će Erec Jisrael biti izgradjen.

Četvrta je točka t i f e r e t (sjaj, kra-

sota) Židovi moraju u Erec Jisraelu stvoriti takav uzoran život, nesamo riječima nego i djelima, da će svi narodi od njih moći da uče.

Peta je točka h o d (veličanstvo) i to je priroda. Židovi su otrgnuti od prirode. Oni žive u gradovima u kućama od kamena i ne mogu da uživaju ljepotu neba i zemlje, koju je stvorio Vječni i zbog toga moraju Židovi otići i živjeti na selu, blizu prirode.

Šesta je točka j e s o d (temelj) Židovi moraju da se bave zemljoradnjom, jer nije moguće, da je Vječni svijet stvorio tako, da čovjek svoj hljeb zaradjuje nepravedno, a trgovina se osniva na nepravednosti jednoga čovjeka prema drugomu. Zbog toga nije Vječni dao čovjeku trgovinu. Bog je dao čovjeku zemljište, da ga mudrošću svojom sije i obrađuje i da njime stiče, što mu je potrebno za život.

Sedma je točka m a l h u t (kraljevstvo), sabiranje Židova iz svih zemalja galuta u židovskoj zemlji.

Tako tumači rebe svojim hasidima, zemljoradnicima od Nahlat Jaakova, svojih sedam točaka, na kojima treba da se izgradi Erec Jisrael.

Kod toga se ispričava, što ne govori hebrejski, iz jednostavnoga razloga, jer njegov rod još toga nije vrijedan. On dodaje i osmu točku: a h d u t (jedinstvo).

Jedinstvo treba da vlada medju svim Židovima. Pa i izmedju pobožnih i slobodoumnih, jer zavedeni i bludnici još uvijek mogu da se okaju i jer je Svemogućí milosrdan. Zbog toga treba da vlada jedinstvo medju Židovima.

I kad rebe dovrši tumačenje tih točaka udruže se ruke bradatih jablonskih hasida sa pajesima, sa rukama glatko obrijanih ljudi, što su došli sa evropskih universiteta u prastari Harošet Hagojim, da grade židovske daščare, i u krug uvlače nekoliko haverim iz Nahalala, koji stalno zablude k subotnjem stolu jablonskoga rebea. I Emekom odjekuju hasidske melodije rabinskih porodica iz Jablone i Modcica u srebrnu i svjetlu istočnjačku noć.

K svesefardskom kongresu u Beču

I. RADNI PROGRAM SVJETSKE FEDERACIJE ŽIDOVA SEFARADA.

Ime: Federacija Židova Sefarada.

Svrha: Organizacija zajednicâ Židova Sefarada u Palestini i diaspori u čvrst, jednovit blok, koji će biti neodjeljiv dio cionističkoga organizma (l'Organisme Sioniste) u pogledu suradnje na djelu nacionalnog uskrsnuća i obnove Palestine.

Rad i zadaće Federacije

1. Ujedinjenje svih orijentalnih zajednica Palestine u jedan blok obzirom na pitanja kolonizacije, odgoje i kulture.

2. Stvaranje hebrejskih učitelja i duševnih vodja, koji će se razići po svim židovskim zajednicama Orijenta, gdje će se baviti unapredjivanjem židovske nacionalne odgoje i širenjem hebrejskoga jezika, a bit će na čelu tih zajednica i upravljati njima u duhu narodne renesanse.

3. U spomenute centre slat će se propagandisti, da djeluju na te centre, te bi darovanjem i subskripcijama uvelike doprinosili razvitku industrije i poljoprivrede, konsolidaciji rada oko židovske nacionalne odgoje u Palestini jednako kao i uvećanjem primitaka Židovskog Narodnog Fonda i raznih ostalih nacionalnih fondova.

4. Uredjenje informacionoga ureda u Palestini, koji će stvarati vezu između te zemlje i diaspore i davati točne informacije u stvari palestinske imigracije, kolonizacije itd.

5. Intervencija kod mjerodavnih autoriteta zbog nabave viza za orijentalne Židove, koji žele da se vrate u Palestinu.

6. Federacija će upotrebiti sva raspoloživa sredstva, da olakša i učini ugodnom imigraciju toga elementa i njegovo naseljenje u Palestini, pomagat će ga savjetom i pružit će mu u granicama mogućnosti moralnu i materijalnu pomoć, koja mu je potrebna, da se uzmogne naseliti u zemlji.

7. Federacija će nastojati, da suradnjom Židovskog Narodnog Fonda, raznih palestinskih institucija i zajednica na Orijentu stvori zemljoradnička naselja, farme i gradske četvrti na raznim točkama Palestine, da ondje nastani Židove sa Orijenta.

8. Suradnjom i uz pristajanje Cijonističke Organizacije poticat će Federacija želju za kooperacijom svih elemenata Palestine.

9. Federacija će centralizovati cijonističku saradnju Židova Orijenta i organizovat će izbore sefardskih delegata za kongres na bazi udjela u toj saradnji.

10. Federacija će sazvati te delegate na konferencu, koja će se održati na istom mjestu gdje i cijonistički kongres, jednu nedjelju prije otvorenja toga kongresa, da se ponajprije rasprave pitanja, koja se tiču Federacije i pitanja, koja se odnose na kongres.

11. Federacija će izdavati naročiti organ, koji će biti njen vjesnik i njeno sredstvo propagande.

II. PROJEKT STATUTA FEDERACIJE.

A. Administracija. Federacijom će upravljati ove tri ustanove: 1. Glavna skupština delegata svih sefardskih zajednica u Palestini i dijaspori. 2. Vijeće, koje izabire skupština. 3. Egzekutivni komitej, koji također izabire skupština.

Svaka orijentalno-sefardska zajednica a i svaka cijonistička organizacija, koja se nalazi u krilu ovakove zajednice imaju pravo da pošalju po jednoga delegata za glavnu skupštinu.

Sjedište Egzekutivnoga Komiteja je Jerusolim.

B. Zadaće administrativnih organa.

Prva će Glavna skupština odrediti način izbora delegata za narednu Svjetsku Konferencu, nastojat će da ratificira radni program i statut Federacije, odredit će broj članova Vijeća i Egzekutivnog Komiteja i izabrat će Egzekutivni Komitej, koji će se ovlastiti da radi u njeno ime i da izvršava njene rezolucije.

Egzekutivni Komitej jest ustanova, koja treba da izvršava odluke Vijeća i Svjetske konferencije.

Egzekutivni Komitej bira između svojih članova predsjednika, potpredsjednika, blagajnika i stalnoga sekretara. On imenuje također provizorne komisije, koje će raditi prema njegovim instrukcijama.

Zaključci Svjetske Konferencije, Vijeća i Egzekutivnoga Komiteja stvaraju se većinom glasova.

Svjetska konferencija sastaje se u Jerusolimu jedan puta u svake dvije godine, da sasluša izvještaje o radu Egzekutivnoga Komiteja i razne referate o situaciji u dijaspori, odredi rad za budućnost i da izabere Administraciono Vijeće.

Bilješka: U slučaju da se ma radi kojega uzroka Konferencija ne bi mogla sastati u Jerusolimu, ona će se održati u isto vrijeme i na istom mjestu gdje i Cijonistički Kongres.

C. Budžet. Izdatke Egzekutivnoga Komiteja pokrivat će cijonističke organizacije i zajednice, koje učestvuju u Federaciji, srazmjerno prema broju svojih članova i vrijednosti monete svojih zemalja.

Osim toga će svaki član Federacije plaćati doprinos, koji ne smije biti manji od 5 šilinga godišnje.

D. Bilješka. Federacija ne će se miješati u poslove zajednica Palestine i dijaspore.

Umjetničke i športske priredbe prigodom XIV. cijonističkog kongresa

UMJETNIČKE PRIREDBE.

U ponedjeljak, dne 17. augusta bit će svečanost otvorenja kongresnih priredaba. Tu će vodstvo austrijskih cijonista pozdraviti goste. Umjetnički dio programa te večeri ispunjavaju orkestar Hakoaha i Bečko Židovsko Pjevačko Društvo. Izvodit će se i moderna židovska muzika, a i neka sinagogalna muzička djela.

U srijedu, dne 19. augusta bit će svečani koncert, koji će dirigirati profesor Braslawsky. Sudjeluje: orkestar Hakoaha, Bečko Židovsko Pjevačko Društvo, nadkantor Margulies, koncertni majstor Zimmler i organista Lampl.

U subotu, dne 22. augusta bit će koncert, na kojem će sudjelovati guslač Bronislav Gimpel i pijanista Rob. Goldsand.

U nedjelju, dne 23. augusta bit će večer židovskih narodnih pjesama. Program izvode: Klara Kwartin (Opera, Prag), Hilda Dulitzkaja, prof. Braslawsky, nadkantor Postulov i Bečko Židovsko Pjevačko Društvo.

U ponedjeljak, dne 24. augusta bit će koncert braće Feuermann (violina i čelo).

U četvrtak, dne 27. augusta održaje se sinagogalni koncert »Das jüdische Lied«. Ovdje sudjeluju u izvođenju programa komorna pjevačica Elisa Elizza, operni pjevač Josef Frank i prof. Julius Wolfsohn.

KAZALIŠNE PRIREDBE.

Kao svečana predstava, davat će se dne 25. i 26. augusta »Mojsija« od Izr.

Auerbacha u režiji nadredatelja Feldmara. U kazalištu Rolandbühne gostovat će Židovski Teatar, a za to gostovanje osiguran je dr. Paul Baraton (Ben Cvi). Ensemble-u pripadaju dalje Lidija Potockaja (Paris), D. Markova, gdja. Deutsch, Emanuel Serebrov (Varšava), Bencion Sigall, Mihael Preis i drugi vidjeni umjetnici.

Dne 1. septembra bit će službeni posjet Državne Opere. Izvodit će se Goldmarkova »Kraljica od Sabe« pod vodstvom ravnatelja Schalka. Narodne večeri izvodit će se u Burgtheater-u »Jakov ljev San« (»Jakobs Traum«) od Beer-Hoffmanna. Kod svih tih priredaba imaju posjetnici kongresa naročite povlastice.

IZLOŽBA ABELA PANNA.

Dne 1. augusta otvorena je u secesiji izložba Abela Panna. Izložba sadržaje veliku seriju umjetnikovu »Biblija i Orijent u slikama«. Ova serija imade 166 brojeva. Potresni ciklus »Vrč suza«, koji obradjuje grozotu pogroma, imade 44 brojeva. Ovaj ciklus, kojemu je vlasnik Nacionalni Muzej »Becale«, koji je nedavno uređen uz umjetničku školu istoga imena, posudio je taj muzej naročito za ovu bečku izložbu umjetnikovu. Izložba je već sada vanredno posjećivana i djela Abela Panna izvode dubok dojam u svih posjetilaca.

GIMNASTIČKA I ŠPORTSKA NEDJELJA SVJETSKOGA SAVEZA MAKABI (od 19. do 23. augusta).

Za te športske priredbe najavljeno je nekih 3000 gombača i gombačica iz raznih zemalja.

Dne 23. augusta bit će svečani mimohod sudjelujućih gimnastičara i športaša, a iza toga bit će svečane skupne vježbe na igralištu Hakoaha. Osim toga predviđene su i neke nogometne utakmice.

Održat će se natjecanja u svim disciplinama športa.

23. augusta posjećuje se grob dra. Theodora Herzla.

Dobro su spremljeni i organizovani posjeti bečkih znamenitosti, naročito pregled svih židovskih znamenitosti Beča, a isto tako pripremljeni su i izleti u bečku okolicu.

Treći Svjetski Kongres Cijonističkih Akademičara

Diše Kurt Offenberger, predsjednik Egzekutive Svjetskoga Saveza Cijonističkih Akademičara.

U sjeni zasjedanja 14. cijonističkoga kongresa miču se mnogi trabant: manje konferencije i zasjedanja, koje čine prolog glavnom sastanku. Među ovim zauzimalje bez sumnje vrijedno mjesto Svjetski kongres cijonističkih studenata. Uzme li se u obzir, da su se mnogi krugovi okupili oko cijonizma tek za tečaja njegova razvitka, a drugi se priključise cijonističkom pokretu prema konjukturi, kao i kod svih velikih pokreta tek kod neke velike, izvanje znanne zgrade — u našem slučaju tek za realizacije palestinskoga mandata — uvidjet će se, da su studenti, bili oni, koji su od početka služili cijonizmu i radili za palestinski pokret svojim

vanrednim marom i oduševljenjem već u ono vrijeme kad je tomu pokretu trebala snaga revolucionarnoga zanosa. Zajednički cilj, jednaka metoda djelovanja, pritisak gospodarske nužde i ostali momenti potakli su cionističke studente da u Svjetskom Savezu Cionističkih Akademikara stvore svoju zajednicu. Oslon na snažan židovski narodni pokret cionizma, koji je taj Savez našao sada nesamo moralno nego i materijalno u londonskoj Egzekutivi, ali i osnovica, na kojoj se Savez izgrađuje ne postoji samo u sadašnjoj studentskoj generaciji nego i u nekadanjih cionističkih studenata, u dobro organizovanim i tradicijama okupljenim savezima seniora, u kojima imade interesantnih i moglo bi se da kaže cionističko-historičkih ličnosti. Studenti su obično, alko se spontano ne vežu vezom manje ili više stroge organizacije labilna, fluktuivna masa, i lice se te mase svake godine mijenja. Ne dostaje im stabilnosti, pa se tako može s pravom da da tvrdi, da tradicija studentskih korporacija i savezi seniora tvore oslonac kontinuiteta. Ove korporacije bez obzira na veću studentsku ili cionističku orijentaciju, jesu temeljne stanice Svjetskoga Saveza Cionističkih Akademikara, čija je egzekutiva sazvala za dane od 16. do 18. augusta ove god. u Beč treći svjetski kongres cionističkih akademikara, na koji su odasli delegati iz raznih universitetskih gradova svijeta.

Izborno pravo za taj studentski kongres tako je uređeno, da mogu biti izabrani delegatima za taj kongres svi bivši i sadašnji akademikari, kako bi se mladoj generaciji dala prilika da crpe iz bogata rezervoara iskustva i razuma, i da uzmogne birati drugim atributima određene ličnosti. Ovaj kongres treba da postigne sintezu rasprava skučavane i oprezne vrsti, kojom postupa iskustvo, sa ponešto žestokom vrstom mladenačkog temperamenta. Jer pitanja, kojima treba da se pozabavi kongres traže podjednako oprez i vatreni mar. Među ovim pitanjima zauzet će naročito mjesto problem odgoje omladine, pa će se morati da rasprave pojedina pitanja ujedinjenja budućega rada oko odgoje. U toj vezi morat će se nešto pobliže govoriti i o organizacionom problemu, koji je u posljednje vrijeme zašao u središte diskusije, pa će se tu rasprava morati upraviti na to, koji je ideal cionističkog studenta i koji je tip idealnog cionističkog studenta najbolji. Tom će se zgodom naglasiti pitanje cionističko-radnog semestra, koji se sa mnogih strana propagira. Upravo se u tom pogledu egzekutiva Svjetskog Saveza sprema da da cionističkim studentima vrijedan dar određenom smjernicom na svem području židovstva u historičkom, kulturnom i cionističkom smjeru. Ova se knjiga stvara na temelju razmatranja, da se literatura o cionističkim i općeno židovskim pitanjima razvila za posljednjih godina od malenih osnovnih početaka do golema obilja. Ova će knjiga u preciznim odgovorima poput repetitorija obradivati i iskazivati sva osnovna, historička i organizaciona pitanja cij. pokreta, najznatnije događaje žid. historije, svu palestino-grafiju, a pored toga gospodarsko-politička, umjetnička, bibliografska pitanja židovstva. Poticajem, što se rodio u krugovima Heb. Univerziteta u Jerusolimu, da se uz universitetski institut biblioteke, koji se ima izgraditi, uredi po jedna dvorana za učenje i jedna čitaonica, izvršio je Svjetski Savez sve pripreme za akciju, koja će se doskora provesti. I sa pitanjem izgradjenja studentskog doma u Jerusolimu, za koji je sveučilišni

kuratorij spreman da da gradilište, već se je egzekutiva pobliže pozabavila, utoliko, što je obzirom na ova pitanja stupila u vezu sa drugim, ekonomskim studentskim svjetskim savezom, da se provede jedinstvena akcija. Ali se već sada mora da prizna, da svota, koja je potrebna za gradnju, traži vanrednu sabirnu djelatnost i intenzivan trud.

Obzirom na činjenicu, da statistika daje deduktivnu spoznaju zakonitosti u razvitku država i naroda, a da je u tome smjeru vrlo malo učinjeno upogledu rasijanoga židovskoga naroda, nastoji Egzekutiva stvoriti takav cionistički i opće židovski institut. Već sada moli Egzekutiva židovske slušače državnopravnih fakulteta, da se bave statističkim pitanjima i da se u nastajnom zimskom semestru interesiraju za ovo znanstveno područje, jer će trebati izučeni radnika za ovaj institut. Po prilici iza pet godina, kad budemo proradili materijal skupljen po određenim principima, moći ćemo zacijelo da utjelovimo Hebrejskom Univerzitetu u Jerusolimu taj institut, kod kojega će ujedno stanoviti broj kolega naći egzistenciju. I k tome trebamo pomoći izvana napose od izraelitičkih bogoštovnih općina, koje će nam trebati da šalju statistički materijal. Nadamo se, da ćemo na početku zimskoga semestra moći da učinimo prve korake. Budući da moramo imati govornicu za sve naše podsaveze odlučili smo, da reaktiviramo svoj časopis. Prvi će broj našega lista po svoj prilici izaći u sredini augusta kao svečani broj za kongres.

Na koncu treba ješ spomenuti, da će se na 16. augusta staviti na kući u Türkenstrasse broj 9 u Wionu umjetnički izradjena plaketa. To je kuća, u kojoj je dr. Theodor Herzl prije trideset godina iz ništa stvorio cionizam i u kojoj se nalazila prva redakcija »Welt«. Svjetski Savez Cionističkih Visokoškolaca s pouzdanjem promatra svoj rad za ostvarenje ciljeva, a do cionističkih studenata i do starih cionističkih akademikara ali i do ostalih pomagača stoji, da ga u njegovim planovima pomažu, kako bi se sve što prije izvelo.

Put Herberta Samuela Evropom

Za vrijeme svoga boravka u Budimpešti primio je sir Herbert Samuel dne 30. jula delegaciju madjarskih cionista, koju je predvodio dr. Adolf Strauss. Dr. Strauss pozdravio je Samuela na engleskom jeziku. Herbert Samuel odgovorio mu je oduljim govorom, u kojem je među ostalim rekao:

»Teška je zadaća izgraditi zemlju. U Palestini nalazimo se na početku našega djela. U tom lijepom i velikom radu računamo na saradnju madjarskoga židovstva. Barjak, koji dajem iz ruku, dovest će moj nasljednik, lord Plumer do trijumfa.

U nekim cionističkim krugovima pobudila je okolnost, da moj nasljednik nije Židov neku bojazan, ali to je posvema krivo prosudjivanje prilika, jer nije bila nikada riječ o tome, da Vrhovni Komesar Palestine mora uvijek biti Židov. Ne smije se zaboraviti da židovstvo čini u Palestini manjinu pučanstva, pa se mora da uzima u obzir engleski parlamenat i englesko javno mnijenje baš kao i osjetljivost Arapa . . . . Hoćemo da izgradimo židovsku narodnu domaju u mirnoj harmoniji sa ukupnim palestinskim pučanstvom. Sa tog je gledišta

vanredno dobro, da na čelu Cionističke Organizacije stoje sposobni, umjereni i trijezni vodje, kojih će politika najsigurnije dovesti do ostvarenja židovskog narodnog ideala.

Na kraju svoga govora zahvalio je Samuel na srdačnom dočeku i prijemu madjarskih Židova.

U petak, dne 31. juna stigao je bivši Vrhovni Komesar Palestine sir Herbert Samuel brodom u Beč. Dočekali su ga predstavnici bečkih cionista, pa voditelji Kongresnoga ureda. Dr. Plaschkes pozdravio je Samuela kratkim pozdravnim govorom. S Herbertom Samuelom doputovali su njegova gospodja i dvoje djece Gottfried i Nancy.

Prvi dan svoga boravka upotrebila je čitava porodica za razgledavanje znamenitosti grada Beča.

U ponedjeljak primio je izaslanike bečke sefardske općine, cionističkoga društva Jehuda Hal'evi i sefardskog dobrotvornog gospojinskog društva.

U utorak primio je Samuel članove vodstva cionističke organizacije u Austriji i pročelnike raznih cionističkih institucija. U oduljem razgovoru dotaknuti su svi problemi palestinske izgradnje.

Na poziv sefardske općine posjetio je Herbert Samuel u utorak prije podne sinagogu te općine. Pratili su ga njegova supruga i djeca. Gospojinsko društvo predalo je uvažanim gostima kitu lijepoga cvijeća, Herbert Samuel dobio je na spomen maleni svitak Tore sa hebrejskom posvetom. Samuel zahvalio se na daru i pažnji i istaknuo, da je rijetko kada vidio ovako lijepu sinagogu, kao što je sinagoga bečke sefardske općine.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Zaključci litavskih cionista. Nedavno se održala u Kovnu konferencija litavskih cionista. Nakon referata g. dr. J. Brutzkusa o gospodarskim problemima Palestine i iza referata urednika lista »Jüdische Stimme« o Jewish Agency i zakonu o općinama u Palestini prihvaćena je jednoglasno rezolucija, u kojoj se pozdravlja zaključak posljednje sjednice Akcijonoga Komiteja o proširenju Jewish Agency, i u kojoj se izriče nada, da će se naći mogućnost, kako bi se sav židovski narod uključio u Jewish Agency. Delegatima za kongres izabrali su M. Kahn i dr. B. Berger, koji pripada konferencijonoj zajednici radikalnih cionista.

Zahtjevi aktivista. Udruženje Cionista-Revizionista (aktivisti) objavilo je nedavno manifest, koji sadržaje ove zahtjeve obzirom na 14. kongres:

1. Ima da se održi potpuna suverenost kongresa u stvarima palestinske izgradnje i pojačanje nacionalnoga karaktera obnovnoga rada.
2. Provedba političke ofenzive, da se afirmiraju židovska prava, koja se temelje na palestinskom mandatu.
3. Radikalne gospodarske reforme u Palestini počevši od agrarne reforme, kako bi se pomogla židovska imigracija masa i kolonizacija masa.
4. Organizacija financija na osnovici temeljnoga kapitala židovske kolonijalne banke (2 milijuna funti) i nacionalni

zajam za izgradnju Palestine. 5. Stvaranje realnih i organiziranih formi za osiguranje židovske kolonizacije u Palestini.

Sir Alfred Mond otklonio mandat za kongres. Kako je poznato izabrali su američki cionisti među ostalima za svoga delegata na kongresu i Sir Alfreda Monda. Sad javlja ITA, da Mond nije primio taj mandat, jer se po uputi liječnika mora da susteže od svakoga rada sve do konca septembra. 24. jula otputovao je Sir Alfred Mond preko Liverpoola u Frankfurt na M. kamo je stigao na liječenje dne 30. jula.

Palestina na britanskoj radničkoj konferenciji. 27. jula otvorena je u engleskoj donjoj kući pod predsjedanjem Mr. J. Ramsay Mac Donalda prva radnička konferenca britanskoga carstva. Kao zastupnici palestinske radničke federacije (Histadrut Haovdim) prisustvovali su konferenciji Ben Zwi, Ben Gurion i Hajim Arlozorov. Na sjednici od 29. jula tretirala je konferenca industrijske zakone u mandatarnim područjima.

Kod te zgrade govorio je Ben Gurion o položaju u Palestini. Palestinske strukovne organizacije, rekao je, mogu da se uporede sa organizacijama u evropskim zemljama, ali veliki broj neorganizovanih arapskih radnika predstavlja konstantnu opasnost. Organizovani palestinski radnici apeluju zbog toga na britansko radništvo, da svoj utjecaj upravi na to, da se rad u Palestini tako uredi, kao što je uređen u drugim zemljama. Ben Gurion iznio je ove želje palestinskoga radništva: 1. Uredjenje zakona o radu obzirom na duljinu radnoga dana, minimalne plaće, rad djece, osiguranje radnika itd; 2. Ukinuće ograničenja imigracije; 3. Stvaranje zemljišnoga zakona, prema kojemu će oni zemljoradnici koji sada borave u zemlji a i novi useljenici moći, da posjeduju vlastitu zemlju; 4. Nacijonalna autonomija za Židove i Arape.

Zastupnik M. Joshi član idijskoga parlamenta iskazao je svoje simpatije za nacionalne aspiracije Židova, ali je istakao, da ne vjeruje, te Engleska daje Židovima Palestinu kao narodnu domaju iz čiste simpatije prema njima; i u Indiji iskorišćuju gospodujuće klase religiozne diference između muhamedanskih i Hindu-radnika u svoje sebične svrhe.

Član Donje kuće Robert Smillie rekao je, da priznaje potpunu opravdanost zahtjeva za zakonom o radu u Palestini, ali ne može isto tako da odobri zahtjev za stvaranjem židovske zajednice sa naročitim privilegijama. Odgovoriše mu palestinski delegati Ben Zwi i dr. Arlozorov, koji su naglasili apsolutnu nuždu, da se riješi židovsko pitanje u svem svijetu židovskom kolonizacijom u Palestini, jer Židovi ne mogu da riješe svoje gospodarske probleme u zemljama, u kojima sada prebivaju. — Palestinsko pitanje predano je iza toga jednoj posebnoj komisiji.

Židovski odio internacionalnoga Crvenoga Krsta. Nedavno se u Berlinu osnovala grupa, da povede inicijativu za stvaranjem Crvenoga Magen David (Magen David Edom), kao židovskoga odjela internacionalnoga Crvenoga Krsta.

Ova grupa stupila je zbog toga u vezu sa vodstvom Internacionalnoga Crvenoga Krsta u Genfu i sa Vaad Leumijem (Židovskim Narodnim Vijećem) u Palestini. Vaad Leumi je za posljednjeg svog zasjedanja zaključio osnutak Magen David Edoma, pa je internacionalnom Crvenom Krstu uputio ovo pismo:

»Vrhovnom vodstvu Internacionalnoga Crvenoga Krsta, Genf.

Veoma poštovana gospodo!

Vaad Leumi, od svih Židova Palestine izabrano Vrhovno Vijeće palestinskoga židovstva zaključio je na svojoj sjednici od 12. jula 1925. ovo:

»Pozdravlja se prijedlog inicijativne grupe iz Berlina, da se osnuje Magen David Edom, koji bi bio odio Internacionalnoga Crvenoga Krsta. Ovime se predaje lista onih naših prijatelja, koji su određeni za komitej, da saradjuju sa Internacionalnim Crvenim Krstom u pripomoćnom radu za židovsko pučanstvo u svim zemljama.

Gospoda, koju je Vaad Leumi izabrao kao opunomoćenike židovskoga naroda u Palestini jesu:

Dr. D. Brutzkus (Berlin), barun Adolf Ginsburg (Paris), nadrabin prof. Chajes (Beč), prof. Albert Einstein (Berlin), bivši ruski sudac i državni savjetnik J. L. Teitel (Berlin), Saul Černihowsky (Tel Aviv), dr. M. Krainin (Berlin), rabin senator Rubinstein (Vilna), zastupnik letškoga Sejma rabin Murok (Riga), prof. Simonsen (Kopenhagen), David Yellin (Jerusolim).

Warburg i Brown o krimskom projektu. U jednoj konferenciji zastupnika židovske štampe govorili su predsjednik Joint Distribution Committee-a Mr. Felix M. Warburg i Mr. David A. Brown, koji je izabran voditeljem kampanje Jointa, da se sabere 15 milijuna dolara za kolonizaciju u Rusiji, o izgledima te kolonizacije, Warburg je rekao, da nije zadaća Jointa da vodi propagandu za zemljoradnju među Židovima Rusije, jer je pokret za poljoprivrednim naseljavanjem nastao među njima samima, pa je poprimio elementarne forme. Zadaća je Jointa da taj pokret podupire. Obzirom na sadanji položaj u Rusiji zemljoradnička je kolonizacija jedino rješenje. Mr. David A. Brown iznio je svoje dojmove sa puta po Rusiji i skicirao je plan kolonizacije. Da se naseli jedna porodica potrebno je 700 dolara. Od te sume mora porodica sama da namakne 200 dolara, 200 dolara daje moskovska vlada, koja daje besplatno i zemlju za kolonizaciju, a ostalih 350 dolara mora da dade Joint. Nijedna vlast ne smije da se miješa u unutarnje odnose u toj kolonizaciji, Joint imade potpuno slobodne ruke. Ne postoji nikakova opasnost, da će komunisti zadobiti kakvi jači utjecaj i oštetiti čitav plan. Mr. Brown rekao je dalje, da bi 80% ruskih Židova volilo da se naseli u Palestini, ali troškovi preseljenja u Palestinu i naseljenje u njoj su preveliki, a da bi to moglo da bude rješenje za mase. Ne bi bila sreća za Palestinu, da se velike mase dovedu u zemlju, prije nego što je zemlja spremna da ih primi. Obzirom na iznesene bojazni o tom, da bi djeca kolonista mogla da se otudje židovstvu, jer sovjetska vla-

da zabranjuje svaku religioznu nastavu, rekao je Mr. Brown, da je praksa pokazala, da ni vlada nema moći, da uguši religiozan život. U kolonijama postoje na primjer židovske škole, a subotom se ne radi.

Jichak Grünbaum polaže mandat. Zastupnik Grünbaum rekao je nakon svoga povratka iz Palestine u Varšavu zastupnicima štampe, da je dlužio da položi svoj mandat kao poslanik Sejma, jer ne vidi nikakove mogućnosti za daljnju saradnju sa većinom židovskoga kluba u Sejmu.

Vodje Agude kod Maršala lorda Plumer. Londonski »Jewish Times« javlja, da je pred neki dan novi Vrhovni Komesar Palestine, lord Plumer primio u audijenciju predsjednika Svjetske Organizacije Agude, dr. Pinkasa Kohna i sekretara političke egzekutive Agude, H. A. Goodmana. U razgovoru iznesena su, kako referira »Jewish Times« razna pitanja o neovisnosti ortodoksnog židovstva u Palestini.

Iz Palestine

3100 imigranata u julu. U prošlom je mjesecu ušlo u Palestinu 3100 imigranata, dakle manje nego u mjesecu junu, koji je dosada postigao rekordni broj mjesečne imigracije u Palestinu.

Delegati Jerusolima za kongres. 24. jula provedeni su u Jerusolimu izbori delegata za 14. Cijonistički Kongres. Izabranj su: Vladimir Jabotinsky, Suprasky, prof. Nahum Slouch, Philip Kornfeld i zastupnik sefardske židovske organizacije Gluska Lenia do, jemenitski Židov.

Osuda atentatora na gubernera Abramsona. 26. jula pala je osuda protiv Arapa Husein Amra, koji je u Hebronu ispalio hitac iz samokresa u namjeri, da ubije gubernera Gaze, Abramsona. Husein Amra osuđen je na sedam godina tamnice.

50% cijonističkoga budžeta za poljoprivrednu kolonizaciju. Za izradbe poljoprivrednoga budžeta za narednu godinu prihvaćena je na posljednjoj sjednici poljoprivredne komisije palestinske Egzekutive rezolucija, koja traži, da se 50% budžeta Keren Hajesoda ima da upotrebi za poljoprivredni kolonizacijski rad Cijonističke Organizacije. Na sjednici spomenute komisije koloniz. departmana sa zastupnicima poljoprivredne radničke centrale podastro je gosp. Kaplansky prijedlog svoga departmana, što ih je odobrila Egzekutiva.

Program se bavi konsolidacijom postojećih naselja. Drži se, da će se 9—10 poljoprivrednih naselja moći postaviti na zdravu osnovicu u godini 5686., a sve ostale tečajem godine 5687. Nadalje će se u god. 5686 naseliti oni radnici i ljudi srednjega staleža, koji već odulje vremena čekaju da budu kolonizirani, sudjelovat će se kod prvog naseljenja po Soskinovom sistemu, u natapanju Emeka, stabilizaciji jemenitskih naselja itd. Sav budžet, koji je na toj sjednici predložio g. Kaplansky iznosi oko 325.000 funti.

Odlazak novoga Vrhovnoga Komesara u Palestinu. ITA javlja, da će lord Plumer 25. augusta poći na put u Palestinu, da ondje započne svoju djelatnost kao Vrhovni Komesar.

Izbori za Asefat Hanivharim provest će se, kako javlja ITA dne 8. novembra ove godine.

Nova tvornica papira u Hajfi. Jedan berlinski tvorničar kuverata osnovao je zajedno sa jednom bečkom grupom dioničarsko društvo za proizvodnju kuverata, papirnih vrećica i kartonaže. Spomenuti tvorničar bio je već dva puta u Palestini pa je tačno proučio tamošnje prilike. Temeljni kapital društva iznosi 5000 funti. Prvi će strojevi biti u septembru odaslani u Hajfu. Poduzeće će po svojoj prilici započeti radom u novembru ili decembru.

Popravljanje karantenskih stanica. Palestinska vlada odlučila je na zamolbu Cijonističke Organizacije, da provede važne i znatne korekture u karantenskim stanicama u Jafi i Hajfi, da olakša stanje imigranata, koji prolaze tim lukama.

Osigurajte se

u korist Židovskog Narodnog Fonda! Direktorij KKL želi, da židovski narod pošalje lijepi pozdrav 14. cionističkom kongresu, pozdrav koji će se sastojati iz jedne velike akcije. Svaki Židov može i treba da se osigura u korist KKL barem na iznos od Din. 5000. — do 10000. Premije su vrlo malene, obveza dakle vrlo laka. Osiguranje će provesti naš odjel za osiguranje, koji se upravo osniva kod Keren Kajemeta. **Predajte odmah** našim povjerenicima Vaša očitovanja, kojima sa obvezujete, da ćete sklopiti ta osiguranja!

Novi hebrejski časopisi u Palestini. Kulturni komitej Židovske Radničke Organizacije u Palestini, počeo je da izdaje časopis »Kama«, posvećen kulturnom radu radništva. U Tel Avivu izašao je nedavno prvi broj kazališnog i umjetničkog lista pod imenom »Teatron v'omanut«.

Oko 2,000.000 funti investirali su Židovi u Palestinsku industriju. Izvještaj departmana palestinske Egzekutive za trgovinu i industriju veli, da je do mjeseca jula 1925. investirano u palestinsku industriju otprilike dva milijuna funti. Isti taj izvještaj kaže, da u novembru god. 1923. sav židovski kapital investiran u industriju nije iznosio ni jedan milijun funti.

U raznim industrijama investirano je svega 1.641.745 funti, a uposleno je 4794 osoba. Uračunavši i Ruthenbergovo društvo može se da drži, te je uposleno 5000 ljudi i da investirani kapital iznosi dva milijuna. U izvještaju nijesu uzeta u obzir poduzeća, koja su se tek nedavno osnovala.

Redom prema industrijalnim granama spominje izvještaj ove brojke: u tekstilnoj industriji radi 579 osoba, a uloženo je 138.000 funti, kožna industrija uposluje 330 osoba, a kapital joj iznosi 44.830 funti, industrija drva i pokućstva 512 radnika (54.000 funti), građevna industrija 963 radnika (482.000 funti), kemička industrija 223 radnika (337.470 funti), tiskarstvo i papirni obrt 676 radnika (L 91.485), metalna industrija 484 radnika (L 73.155), fabrikacija hranivih sredstava 971 radnik (383.705), u ostalim raznim obrtima uposleno je 156 ljudi, a investiran je kapital od 36.150 funti.

Iz Jugoslavije

HERZL AKCIJA.

Dosada nam je stigao obračun samo od onih mjesta, koja smo danas objelodanili. Do danas poznati i objelodanjeni rezultati ne zadovoljavaju posvema. Molimo ona mjesta, koja još nijesu poslala obračun, da to odmah učine! Neka nastoje, da se njihov rezultat što više približi propisanom kontingentu, jer će inače ova akcija biti potpuno neuspjela. Molimo zagrebačke povjerenike, da učine zadnje napore u svojim krugovima i da smjesta podnesu svoje obračune!

Radni odbor Saveza Cionista u Kraljevini SHS.

Uprava Keren Kajemeta Lejizrael za Jugoslaviju.

Iz sjednice RO. od 4. VIII. 1925. Egzekutiva potvrđuje, da naš Savez imade pravo na tri delegata. Vijećanju Hapoel Hacaira Jugoslavije, koje će biti na 12. VIII. u Osijeku imade se poslati pismeni pozdrav — Kuratorij Hebrejskog Univerziteta u Jerusolimu zahvaljuje lijepim dopisom na pozdravu Saveza prigodom universitetskih svečanosti —

Rezolucije Mjesne Cionističke Organizacije, Beograd glede kongresa imadu se štampati u Židovu. — Odobravaju se dopisi na direktorije fondova glede stanja rada tih fondova i reorganizacije. — Odobrena su

kralka osustva dvjema kancelarijskim silama — Riješene su i neke druge tekuće stvari.

Iz Radnoga Odbora Saveza Cionista u Kraljevini SHS. Zbog toga, što veliki dio članova Radnoga Odbora napušta Zagreb, da prisustvuje 14. Cionističkom Kongresu, neće se sve do kraja ovoga mjeseca održati nijedna sjednica toga odbora.

REZOLUCIJA BEOGRADSKE M. C. O. O PITANJIMA KONGRESA.

Mesna Cionistička Organizacija na svojoj konferenciji, održanoj 29. o. mj. razmatrajući pitanja 14. Svjetskog Cionističkog Kongresa u Beču, donijela je slijedeće zaključke:

1. M. C. O. u Beogradu saglasna je sa stvaranjem »Jewish Agency«, koja će u punom opsegu i u započetom duhu nastavit i izvesti organizaciju Jevreja u celom svetu u cilju kolonizacije i obnove Erec Israela.

2. M. C. O. saglasna je sa predlozima R. O-a. usvojenim na sednici S. O-a. od 27. VI. o. g. po svima kongresnim pitanjima, i preporučuje našoj delegaciji, da poradi na Kongresu da se naša gledišta u svima pitanjima prihvate.

3. M. C. O. nalazi, da nije umesan predlog američanske delegacije o stapanju K. K. L. i K. H., već da isti treba i dalje uporedo da deluje kao posebni organi. Jedino oni mogu utvrditi sporazuman zajednički plan rada u cilju obostranog uspeha. Prilozi namenjeni njima nemogu se ni u kom slučaju upotrebiti u organizacione svrhe.

4. M. C. O. gleda u dosadanim naporima i postignulim rezultatima dosadanjeg vodstva Sveške Cionističke Organizacije, na čelu sa Weizmannom, Sokolovom, Usischkinom i dr. čvrstu zalogu za buduće nove uspehe i stavlja u dužnost našoj delegaciji, da pri izboru Egzekutive i Akc. Odbora pokloni puno poverenje dosadanjem vodstvu.

Mavro Herzer. U ponedjeljak, dne 3. augusta umro je u Zagrebu u podmakloj dobi ugledan zagrebački trgovac gosp. Mavro Herzer. U pokojniku gube naši sumišljenici gg. Lav Stern i Rikard Herzer svoga ujaka. Našim sumišljenicima i čitavoj rastuženoj porodici neka je ovime izrečena naša iskrena sućut. Zihrono livraha.

Križevci. Povodom obljete smrti dr. Theodora Herzla dne 12. jula održala se je u ovdašnjoj sinagogi žalobna služba božja, kojoj je prisustvovalo gotovo cjelokupno ovdašnje židovstvo. Nakon žalobne službe božje, kod koje je fungirao gosp. kantor L. Buchsbaum uz sudjelovanje sinagonalnog zbora, otpjevavši skladno »Adonaj mo odome« — priredilo je ovdašnje Židovsko omladinsko udruženje »B'ne Isroel« svečanu spomen-slavu, na kojoj je govorio o velikom pokojniku predsjednik

GODIŠNJA KONFERENCA HAPOEL HACAIRA JUGOSLAVIJE.

U srijedu dne 12. o. mj. održaje se u Osijeku godišnji sastanak Hapoel Hacaira Jugoslavije, na koji se pozivaju svi članovi Hitahduta.

Dnevni red:

1. Izvještaj o položaju Svjetskoga Hitahduta (referent Cvi Rothmüller).
2. Izvještaj o radu Hapoel Hacaira Jugoslavije (referent Hans Hochsinger).
3. Debatla.
4. Apsolutorij dosadašnjemu vodstvu.
5. Smjernice za budući rad. Prijedlozi i zaključci.
6. Izbor novoga vodstva.
7. Eventualija.

Sat i mjesto sastanka saznat će se u Grand Hotelu u Osijeku.

Pojedinim grupama odatlali su izravni pozivi.

Za

Hapoel Hacaira Jugoslavije:

Hans Hochsinger, Cvi Rothmüller,
Jona Steiner

udruženja h. Zdenko Hirschl. U gotovo jednosatnom govoru prikazao je govornik golem rad, koji je pokojni dr. Herzl izveo za židovstvo, te njegove osobine kao vodje i čovjeka. Slušaoci, koji su u dostatnom broju prisustvovali priredbi slušali su govornika sa velikom pozornošću, pa se nakon što je omladinac Otto Strauss s mnogo shvatanja deklamovao pjesan »dr. Theodor Herzl«, — razišli u najsvečanijem raspoloženju.

Herzl-akcija ispala je za naše prilike vanredno dobro, te se nadamo da će i u buduće naše židovstvo pokazati mnogo smisla i razumijevanja za našu stvar.

Usprkos tome, što je naše udruženje jošte mlado po svom opstanku sprema se mnogo omladinaca na ovogodišnji slet gdje će se pored sporta natjecati i u »solo pjevanju«, te dokazati tihi, ali ozbiljni rad.

Koncert savremene židovske muzike u Osijeku. Savez Židovskih Omladinskih Udruženja priredjuje u Osijeku, u subotu dne 8. kolovoza 1925. koncert savremene židovske muzike. Na programu sudjeluju: gđja Dita Kovač (Osijek), direktor osječke opere g. Lav Mirski, Egon Goldner, (Zagreb) Miroslav Schreiber (Osijek) i Mordehaj Rykov (Požega) a izvode djela ovih židovskih kompozitora: Joel Engel (Tel Aviv) Josef Ahron (Berlin), Mihajlo Gnjesin (Jerusolim), M. Milner (Varšava), Žiga Hirschler (Zagreb) i Moše Gušović (Moskva).

Prije izvodjenja muzičkih točaka održat će uvodno predavanje o savremenim židovskim kompozitorima gosp. Egon Goldner iz Zagreba, koji je rukovodio čitavim sastavom programa za taj koncert.

Ovo je prvi koncert savremene židovske muzike u našoj zemlji. Savez Židovskih Omladinskih Udruženja dobro je učinio, što je u okviru svoga sleta priredio ovaj koncert, da u nas širi poznavanje židovskih vrijednosti i tekovina.

Zaključci Saveznog Odbora u pitanjima Kongresa u inozemnoj cionističkoj štampi. »Jüdische Rundschau« od 4. o. m. j. donosi doslovce sve zaključke našega Saveznog Odbora u pitanjima Kongresa, kako ih je taj odbor prihvatio na svojoj sjednici od 29. juna.

Iz uredništva. U današnjem izdanju izlazi »Židov« u pojačanom opsegu kao dvobroj. Narednog petka ne će list izaći nego tek dne 21. o. m. j. opet u pojačanom opsegu sa prvim izvještajima o zasjedanju 14. Cionističkog Kongresa.

Književnost i umjetnost

Mojsije Rath »Sfat-anenu«, udžbenik hebrejskoga jezika za školu i samouke s dodatkom riješenih zadataka i rječnikom na srpsko-hrvatskom jeziku od Marthefa. Prva praktična metoda za učenje hebrejskoga jezika i pisma. Uvod u književnost. Beč 1925. Naklada M. Rath.

Bila je zasluga Mojsije Ratha, što nam je dao prvu praktičnu metodu za učenje hebrejskoga jezika. U ove dane, kad smo mislili, da ćemo za kratko vrijeme hebraizirati čitav naš općeni i privatni život, bila je od neprocjenive važnosti učevna knjiga, koja nam je u tom pomagala. Iza bezbroja dokraja neuspjelih pokušajeva, da zapadni, asimilirani Židov nauči hebrejski jezik, prvi je Rath s više sreće uspio da stvori željkovani udžbenik.

Iza prvoga zanosa došla je kritika. U dvije stvari može da udžbenik jezika bude pogriješan: Prije svega obzirom na sam jezik. U svakom jeziku ima barbarizama, koji se protive duhu jezika. Kod hebrejskoga je ova opasnost još veća, jer smo vikli da govorimo, mislimo i sanjamo u drugim jezicima, kojih je duh toliko oprečan hebrejskomu duhu, da nu mora iskvariti izričajevе i da mora mjesto čistoga hebrejskoga jezika stvoriti neki žargon. Druga je stvar u metodi, koja može pored svega jezičnoga znanja autorovoga da bude pedagoški loša i neispravna.

Rathu se može da prigovori i jedno i drugo. Metoda mu ne vodi dosta računa o osobitosti hebrejskoga jezika, nego je natrunjena metodama evropskih jezika. Stoga mu i sam jezik nije posve čist i neiskvaren. No ujedno valja priznati, da je taj udžbenik od prvoga do šestoga izdanja mnogo poboljšan i ispravljen. Tako će moći da nam mnogo posluži, gdje god nema dosta spremnoga učitelja, koji bi mogao poučavati i po onim udžbenicima, koji su osnovani na metodi ivrit b'ivrit.

Prevod Marthefov uglavnom je vrlo dobar i nadasve uspio. Mora da mu budemo zahvalni, što nam je omogućio učenje hebrejskoga jezika barem po ovome udžbeniku.

Čudno se doimlje spominjanja drugog sveska, koji bi napose imao da bude uvod u književnost, kad znamo, da taj

svezak još nije nikako izašao, a čini se, da i ne će izaći. Još je čudnija Marthefova razdioba hebrejskoga jezika u osam razdoblja, koja nemaju po polovici nikakvoga temelja, nego su naivna i dogmatski iznešena. To dabome ništa ne škodi samome udžbeniku, ali kako rekoh, doimlje se čudno.

Sad imamo prilike u svakom mjestu, da uz ozbiljan, ustrajan i voljan rad naučimo bar toliko hebrejski, da mogemo prići i čistijim izvorima našega jezika i našega duha.

Ben Josef.

Dr. A. Granowsky: Probleme der Bodenpolitik in Palästina. Jüdischer Verlag izdao je pred nekoliko dana knjigu dr. Aleksandra Granowsky-a o gorućim pitanjima palestinske zemljišne politike a naročito o aktuelnom pitanju spekulacije sa zemljištem. Ovo djelo, koje razlaže principe nacionalne i privatne zemljišne politike i obradjuje najvažnija pitanja palestinske kolonizacije vanredno je važno za tretiranje problema 14. kongresa. Osim toga brojit će ta knjiga za svoje čitatelje zasigurno Židove i nežidove, koji se interesiraju za pitanja zemljišne reforme, poljoprivrede i socijalne probleme palestinske izgradnje. Knjiga, koja je ukusno opremljena i štampana lijepim slovima stoji broširana 2.50 njemačkih maraka, a uvezana M 3.50. Naručuje se kod »Jüdischer Verlag«, Berlin NW7, Dorotheenstrasse 35.

Izjava profesora Dubnova. »Jüdischer Verlag« moli nas, da objavimo ovu izjavu profesora Simona Dubnova, čije grandiozno djelo upravo izdaje taj nakladni zavod:

»Moja »Svjetska povijest židovskoga naroda«, koja izlazi u deset svezaka kod »Jüdischer Verлага« u Berlinu nema nikakvih veza sa knjigom »An Outline of Jewish History«, koja je izašla kod Maksa Meisela u New Yorku 1925. Kod tog se mog djela, izašloga u New Yorku radi o prijevodu mog »Udžbenika židovske povijesti« sa ruskoga jezika. Ovaj je udžbenik već pred dugo vremena bio u Rusiji izdan za židovsku školsku mladež. Ovo u New Yorku izašlo englesko izdanje, izdano je, a da nijesu uzete u obzir moje pedagoške namjere, a i pod drugim imenom, pa se čini kao da je ta knjiga namijenjena odraslima. Ja sam već u svom pismu tom nakladnom zavodu u New Yorku a i u newyorškom dnevniku »Der Tag« protestirao protiv toga izdanja. Ovom mojom izjavom moći će se da protumače ocjene spomenutoga engleskoga izdanja, u kojima se recezenti čude, da ta »Povijest« govori odraslima kao djeci.

Program VI. Sleta S. Ž. O. U. u Osijeku

NEDJELJA, 9. AUGUSTA.

Poslije podne:

Nogometna utakmica.

Podveče:

A) Sastanak športskih i gimnastičkih vodja.

B) Sastanak muzičkih vodja i biranje jurya za pjev. natjecanja.

Na večer:

Nevezani sletski sastanak te pjev. natjecanje solista.

PONEDJELJAK, 10. AUGUSTA.

Ujutru (rano):

Gimnast. pokus, lakoatletska natjecanja (nogometna utakmica, ako bude prijavljeno 4 kluba).

Prije podne (10 sati):

I. Sjednica Sav. Vijeća (otvorenje, izbor biroa, revizionalnoga odbora, verifikacionoga odbora i komisija, te verifikacija delegata).

Poslije podne (2 sata):

Radni sastanci: za hebraizaciju; saradnika K. K. L.; športaša.

(U pola 4 sata):

Hazena utakmica (izlučna); nogometna utakmica (izlučna); laka atletika i hrvačka prednatjecanja.

Podveče:

Svečana služba Božja.

Navečer:

Svečano otvorenje sleta.

UTORAK, 11. AUGUSTA.

Ujutru (rano):

A. Generalni pokus za javni športski i gimnastički nastup, laka atletika, hrvačka prednatjecanja.

B) U 8 sati radni sastanak onih, koji rade s djecom.

Prije podne (pola 10 sati):

II. Sjednica Saveznoga Vijeća (Referat C. Rothmüllera: Zadaci S. Ž. O. U.; generalna debata o izvještajima; izvještaj revizionalnog odbora; apsolutorij).

O podne:

Plivačka natjecanja.

Prije podne:

Javni gimnastički i športski nastup, te finale: nogomet, hazena, laka atletika, hrvanje.

Navečer:

Koncert savremene židovske muzike. **SRIJEDA, dne 12. AUGUSTA.**

Izlet.

Na izletu pjevačka natjecanja zborova, radni sastanci: vodja društava i o'halucijuti.

Navečer:

Nevezani sastanak sa proglašenjem rezultata športskih, gimnastičkih i pjevačkih natjecanja i predaja diploma.

ČETVRTAK, 13. AUGUSTA.

U jutro:

8—11 sati rad komisije Sav. Vijeća.

U 11 sati III. Sjednica Saveznoga Vijeća (zaključci komisija, debata, izbor vodstva Saveza, eventualije).

Prema tome treba da su svi športaši i gimnastičari kao što i oni koji se natječu u solopjevanju u Osijeku najkasnije u nedjelju 9. augusta na večer. Svi ostali, napose delegati za Savezno Vijeće, treba da su u Osijeku najkasnije u ponedjeljak 10. augusta ujutru.

Sletaši mogu da otidju svojim kućama u srijedu navečer, dok se delegati upozoruju, da imadu svakako ostati u Osijeku u četvrtak i prisustvovati III. (posljednjoj) sjednici Saveznog Vijeća, na kojoj će se raspravljati o zaključcima komisija i birati novo vodstvo Saveza. U nedjelju u 8 sati navečer održaje se **sastanak športskih i gimnastičkih vodja** (mjesto sastanka bit će naznačeno na Sletskoj Tabli), na koji moraju pridoći svi športski i gimnastički vodje svih mjesta. Na taj sastanak treba da donesu tačan imenični popis onih, koji se iz njihovog mjesta natječu te u kojim disciplinama.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova br. 21. za vrijeme od 17. jula do 6. augusta 1925.

OPĆI DAROVI.

Ogulin: Julio Zimmermann 30, J. Kern 10 40.—
St. Bečej: Bog. općina 10% od vjenčanja 50.—
Zenica: Slavko Schönwald u kući Rafael S. Trinkia 25.—
Čakovac: Bez specifikacije 200.—
Vinkovci: Na Hanuka sabrali Zdenko Brichta 76, Slavko Brichta 255. 331.—
Zagreb: Dr. Stein umjesto čestitke promociji Juda Levi 25.—
Novisad: »Ivrija« 60.—
Šabac: Prig. smrti gdje. Molči Jējuša sabrano 72.—

803.—

ŠKRABICE.

Ogulin: Braća Gošdner 8, I. Gerner 109, L. Miesner 14, Milan Licht 203 334.—
Zenica: Artur Kraus 200.—
Brod n. S.: Regina Finci 140, Simon Deutsch 6, Mošo I. Pesach 4, Vilim Goldstein 44, Naftali I. Pesach 92.35, Alfred Goldberger 20, Erich Müller 62.60, Ferdo Müller 49.25, Leo Sandel 60, Drag. Mahler i brat 14.25, Marko Städtler 7.10 500.—
Vukovar: Grand Hotel 17, Bier Zlata 16, Ofner Emy 14.50, Hirth Renka 5, Rosenberg Jettika 21.50, Weiner Hermina 10, Steiner Aleksa 147, Bresslauer Felice 16.25, Fischhof Hermina 25, Engl Mira 10, Messner Moric 2, Schäfer Lavoslav 3, Moric Schön 11.25, Herzog Adika 19, Baum Klarica 15, Magda Pfeiffermann 78, Herzl Mirjam 11, Jenö Weiss 1.25, Kohn Crna 10.50, Lyon Mira 6, Baum Ivka 17, Herrenfeld Adolf 21, Kraus Vladimir 16.50. 493.75

Virovitica: Selina Bing 80, Julio Schwarz 71, Julio Bing 55.50, Ž. O. U. Bar Kohba 46, Donald Böhm 30, Cecilija Feldmann 30.75, Jakob Krausz 26, Olga Engel 20, Ud. Rosenfeld 20, Josip Bialka 20, Alfred Rotter 13.25, Adolf Grün 10, Bratoljub Bauer 10, Josefina Kauf 10, Josip Lichtner 5, Gju-la Schwartz 5, Vitomir Kraut 2.75, Vlado Altstädter 2.50 457.50

Koprivnica: Ferdo Neufeld 145, Sami Hirschl 68, M. Rosenberger 60, Julio Günsberger 57, Hotel »Križ« 50, Adolf Reich 44.75, Singer 35.75, Vilim Grünwald 31, Edo Rosenfeld 22, Hugo Heinrich 21.50, Marga Würzberger 21, Zvonimir Kollmann 20, Leo Wolfensohn 20, Josip Milhofer 20, Milan Scheyer 18, Judita Fischer 17.50, Hinko Hirschl 17, Ervin Salamon 15.50, Jakob Hirschler 15.50, Ignac Gross 14, Josip Spiegler 13.75, Zora Schwarz 13.25, Jakov Rosenberg 13, Josip Schwarz 12.75, Hinko Begović 11, David Löwy 10.50, Pavao Pichler 10, Maks Hirschler 9, Artur Kollmann 8, Rudolf Fuchs 7.75, Vera Kollmann 7.50, Grünwald i Würzberger 5.75, Geza Hirschl 5, Albahari Salamon 3.25, Kollmann Vilim 3, Mosko Perera 3 850.—
Zagreb: V. Neubrunn 200.—

3.035.25

JAAR JUGOSLAVIA.

Zenica: Josefina Schönwald prig. obljetnice smrti pok. oca Kalmara Schönwalda 60.—

JAKOBI AKCIJA.

Banjaluka: Sakupio Menahem Romano, rabin 1.055.—

TORA DAROVI.

Stari Bečej: Dr. Ed. Nagy 30, Jakob Engls-mann 10, Geza Bleier 10, Bela Stern 15, Ludwig Schönau 10, Bela Feher 10, Adolf Vertes 50, Nandor Steiner 25 160.—

Višegrad: Elias Kajon 20.—

Virovitica: Dr. H. E. Kaufmann 20, Kraus Fredo 10, Milan Bing 10 40.—

Vinkovci: Friedländer Adolf 200, Zilzer Josip 100, Mavro Schlesinger 100, Hugo Deitelbaum 100, Adolf Beck 50, Ignac Rosenberg 50, Leopold Guttmann, Ludwig Kaiser, Abraham Hirschfeld 25 725.—

Zagreb: Općina 100, Hirschl Oton dr. 200, Ferdo Hirschl 200, Bernhard Moster 500, Ig. Feldmann 25, dr. Oskar Heim 25 1.050.—

Koprivnica: Em. Hirschl 25, Milan Hirschler

40, Leo Albahari 50, Milan Gross 25, Edo Rosenfeld 25, Zlatan Heinrich 20 185.—

2.180.—

DAROVI ZEMLJE.

Vršac: Prigodom Herzl svečanosti 375.—
Banjaluka: Lag baomer akcija 100, Savuot akcija, prodale cvijeće Blanka Nachmias, Cipora Atijas, Hilda Laufer, Erna Altarac 570 670.—

Višegrad: Prigodom Herzl svečanosti daruju: Baruch Rahela 30, Papo Isak 30, Demajo Albert 30, Hornik Leon 20, Klinger 20, Kamhi Daniel 20, Schnetreppl 20, Altarac 10, Memes Adolf 10, Cziller Abraham 10, Fuchs Samuel 10, Jeković Adolf 10, Santo Papo 10, Mento Papo 10, Lenka Papo 10, Ciller Debora 5 245.—

Zagreb: Nik. Blauhorn 100 100.—

Vinkovci: Na ime dr. Hosea Jakobi: Na svadbi Ružica Preis-Eugen Ljud. Friedmann daruju: Mavro Schlesinger 200, Adolf Preis 100, Friedmann Jenö 50, dr. Jakob Stanić 50, Adolf Hirtweil 50, Vilko Ornstein 50, Zlata Deitebaum 30 530.—

Grubišnopolje: Sakupljeno prigodom godišnjice smrti dra. T. Herz'a: Oton Sterk 100, Leopold Steiner 10, Planer 10, Hirschl 10, dr. M. Schäfer 10, Pero Posavec 50, Pavao Wertheim 10, Laci Hirschl 20, F. Singer 10, Jakob Hirschl 10, D. Bujčić 10, Paul Schäfer 20 Fcs 250.—

2.170.—

DAROVNA KNJIGA.

Vinkovci: Na svadbi Boške Kadelburg-Kaff daruju: Ernest Kadelburg 50, Leopold Hirtweil 50, Josip Zilzer 30, Tobias Kadelburg 20, Mavro Epstein 20, Mavro Rosenberg 20, Kaff Šandor 20, Vilko Ornstein 20, Hinko Kadelburg 10, Nandor Kadelburg 10, Miksa Kadelburg 10, Šandor Hirschfeld 10 270.—

Koprivnica: Prig. smrti gdje. Karoline Reich daruju umjesto cvijeća: Šandor Reich 100, Milan Scheyer 50, Josip Fuchs 50, Artur Scheyer 50, Adolf Reich 25, Lav. Rosenberger 25, A. Salamon 25, Vilim Reich 25, Milan Reich 25, David Lövy 25, Jakob Rosenberg 20, Geza Hirschl 20, Ignjat Molnar, Zagreb., 20 460.—

Zagreb: Prig. smrti Mavra Herzera daruju: Herman Hezer 100, Adolf Herzer 50, Lav Stern 100, Oskar Weiser 50, Rikard Herzer 50, Milan Herzer 100, dr. Rosenstock 100, Jovo Rosenberger 10 660.—

1.390.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dal-macije 7.701.25
 Iz Bosne 2.275.—
 Iz Srbije 72.—
 Iz Vojvodine 645.—

10.693.25

Od 1. oktobra 1924. do 6. augusta 1925. uniš-o sveukupno Dinara 582.160.35.

HERZL AKCIJA (V. iskaz).

Zagreb: Sakupio Lav Stern od: Hrvatska eskomptna banka 1000, Hrv. zem. hipotekarna banka 500, Metalokemika 200; sakupio dr. Pavao Neuberger 300, sakupio Mojsije Ehrenfreund 200, sakupio dr. Rikard Bauer 250, sakupio Julio König 500, sakupio Hacofo od: Aleksa Stern 40, Adolf Sern 30, A. Majejrhofer 30, dr. M. Weiller 25, Isidor Salzberger 25, Kandt Alfred 25, Bertold Jünker 25, Cohen Iso 10, Aladar Fürst 20, Pavao Hafner 10, Schultheis 10, Wiesler 50, dr. Žiga Bril 25, Selinger Miklos 25, Krautblatt 25, R. Wolkenfeld 30, Sasson Milan 25, Müller Jakob 25, Blau Isidor 25, Mirko Weinrebe 25, Halpern Josip 25, dr. Marko Horn 100, sakupio Hugo Feldbauer 50, sakupio Fleischhacker 30, sakupio Milan Ascher 500, sakupio Ing. Zlatko Rosenberg 500, sakupio dr. Oton Braun od Rudolf Weiss 25, Grete Davidović 25, Milan Pollak 25, dr. Oto Braun 25, Ljudevit Lion 25, sakupio dr. B. Stein od N. N. 300 5085.—

Doboj: 225.—

Kostajnica: Hinko Lederer 125.—

Koprivnica: 530.—

Kosovska Mitrovica: Jakov I. Ruben 25, Jo-sef I. Ruben 25, Rahamin I. Ruben 25, Josif B. Koen 25, D. I. Koen 25, Rafael M. Adizes 25, Isak I. Koen 25, Društvo »Bne Cijon« 25, Isak D. Bivas 25, Josef M. Ruben 25, Bukus Baruch 25, Jo-sef M. Ruben 25, Avram A. Adizes 25, Johanan J. Ruben 25, Buki J. Ruben 25, Isak B. Naftali 25, Mujis A. Adizes 25.—, Isak A. Adizes 25.—, Hajim I. Bivas 25, Društvo »Bne Cijon« 25 500.—

Križevci: Aleks. Goldschmiedt 100, Z. Hirsch-berger 100, Robert Pscherhof 100, Žid. oml. udr. »Bne Jisrael« 100, Jakob Hirschl 50, Marko Deutsch 50, dr. Drag. Weiss 50, Vlatko Hirschl 50, Ljudevit Strauss 50, Leo Scheyer 50, Josip Goldberger 50, Felix Weinberger 50, Miroslav Schwarz 50, Robert Schwarz 50, Lavoslav Schwarz 25, Vilko Schwarz 25, Žiga Klarić 25, Ivka Breyer 25, Anica Flesch 25, Ankici Brenner 25, Ferd. Goldschmiedt 25, Berta Neumann 25, Grossmann Samojlo 25, Mavro Deutsch 25, Pollak Miroslav 25, M. Fürst 25, Gešelin Danko, Rotter, Vili 25. 1.250.—

Ogulin: David Zimmermann 25, Dori Zimmermann 25, Oskar Zimmermann 25, Sali Zimmermann 25, Gerner Jos. 25, Goldman Artur 25, Kern Josip 25, Miesner Viktor 25, Goldner Flora 25, Simo Schwartz 25 250.—

Pančevo: Mavro Kraus 25, Artur Freund 25, Markus Freund 25, dr. Jovan Heim 25, Daniel Eisler 25, Heinrich Heim 25, Karlo Soltos 25, Aleksander Käufer 25, Ignjat Fischer 25, Jovan Fischer 25, dr. Aleksander Herzl 75, Makso Rosenstock 50, Julius Rosenstock 50, Gavro Goldgruber 25, Gjuro Lakić 25, Josip Horović 25, Josip Wolf 100, Emil Deutsch 25, Sami Pollak 25, Lujo Meser 25, B. Kraus e Co 25, dr. Aladar Pollak 25, Aleksander Schwarz 25, Feri Ofner 75, Mavro Polak 25, Feri Ofner 25, Josip Neuhaus 50, Mavro Kraus 25, Isidor Eisner 25, Daniel Eisner 25 1.000.—

Sisak: Mavro Flesch 25, Planer Dragutin 25, Marko Armuth 25, Steiner 25, Jakob Heumer 25, Miroslav Friedländer 25, Katić Adolf 25, Strasser 20, dr. Drago Herlinger 30, dr. Leon Ferić 30, Herman Weiss 25, Trautmann Lichtenberg 25, Mavro Fischer 25, Marko Liebermann 25, Aleksander Rosenfeld 25, N. Strasser 20, Emil Guttmann 10, N. Pollak 10, Joža Gross 10, Lavoslav Stiller 10, Ljudevit Mayer 10, Ž. Jünker 10 450.—

Slatina: Sakupili Dora Friedmann, Vladimir Kohn, Andor Willer od: N. Klein 30, Ervin Kohn 30, Aleksander Beck 25, Artur Bauer 25, Edo Engel 25, M. Friedmann 25, Adolf Bröder 30, Josip Weiss 25, Žiga Heinrich 25, Ž. O. U. »Maks Nordau« 45 285.—

Stari Bečej 1.350.—

Šabac: Josif Finci 100, Ješa Jējuša 25, Mika Jējuša 25, St. Koen 25, Rahela Levi 25, Jakob Melamed 25, Albahari Salamon 25, M. Papo 25, Avram Bararon 25, Roza Baruch 25, Ašer Papo 25, N. Avramović 25, Rafael Papo 25, Luna Koen 25, Josif Abinun 25, Mika Abinun 25 475.—

Virovitica: Sabrali Olga Engel, Julio Bing, Milan Fe'dmann, Viktor Goldberger, Selina Bing, Ernst Goldberger i Milan Bing; daruju: dr. Josip Singer 50, Julio Bing 25, Ružica Rechnitzer 25, Oto Engelman 25, Aleks. Schwartz 25, Srećko Weissmann 75, Jakob Ungar, Spišić Bukovica, 25, O'ga Engel 25, Adolf Rott 25, Alfred Krauz 10, Vilim Vajda 50, Artur Kremen 50, Milan Feldmann 25, Marija Rosenfeld 50, Malvina Bader 50, Frida Venetianer 25, Adolf Paitaš 50, Kutas i Vajda 25, Herman Strenger 25, Josip Šari, Nova Bukovica, 25, Mano Stern 30, Zvonko Ungar, Spišić Bukovica, 25, Minka Bialka 25, Josip Bialka 50, oklada Selina Bing 10, Artur Gross 50, Parna Pilana d. d. 200, Josip Benedek 30, Viktor Herrheiser 50, Josip Milhofer 25, Ignac Stark 25, Adolf Bing 25, Aleksander Engel 10, Franjo Engel 10 1.275.—

Višegrad: Bukica Levi 25, Jakov Maestro 25,

Bukica Demajo 25, Santo Papo 25, Aron Altarac 25, Jakov Dreuer 25, Elias Kašon 25, Adoli Jeković 25, Josefina Papo 25, Gavriel Papo 25 250.—

Vukovar: Mjesna jevrejska organizacija 2500, Aleksa Steiner 275, Iso Grün 75, Kiril Sabados prigodom položene mature 51, Gross Andrija 50, Hecht Marko 50, Armin Guttmann kod Tore 50 3.051.—

Zenica: Artur Kraus 100, Samuel Trinki 100, Rudolf Kohn 25, Zadić Salom 25, Benjamin Pinto 25, Moritz Salom 25 Lotti Schnapp 25, Šandor Levi 25, Slavko Schönwald 25, Samuel Papo 25, Danica Sterk 25 Eduard Drasinover 25, Leon Bartfeld 25, Oto Weiss 25, Salamon Trinki 25, Židovsko nacionalno društvo 100, Kult. udr. žid. omladine »Neurim« 100, Juda Montilja 25, Rafael I. Trinki 25, Ludwig Kraus 25, Elisabeta Weiss 25 825.—

Ruma: 450.—

Zavidović: Sabrala gdjica Frieda Rosenrauch od: Ing. Alfred Eisler 100, ing. Paul Regenstreif 100, Aladar Weiss 25, Osias Frimet 25, Bernhard Rosenrauch 25, Davim Rotter 25, Vincenz Druml 25, ing. Josef Thaller 25, Josef Fabčić 50 400.—

Ukupno 17.776.—

Raniji iskazi Zagreb br. 1—4 11.200.—

Sveukupno 28.976.—

(Nastavit će se.)

Izrael. bog. općina u Podravskoj Slatini.

NATJEČAJ.

Potpisana izr. bogoštovna općina traži
1. Prvorazrednog kantora, koji je također šohet, bodeg, vekore i muzikalan, da može vršiti službu božju sa zborom i orguljama.

2. Prvorazrednog bogoslužitelja (Musaf bal Tefilo) za jesenske blagdane, koji je sposoban vršiti službu božju sa zborom i orguljama, a morao bi zbor sam uvježbati.

Natjecatelji neka izvole podastrijeti svoje ponude sa označenjem zahtjevane prinadležnosti najkasnije do 20. Augusta 1925. potpisanoj bogoštovnoj općini.

Podravska Slatina, dne 2. VIII. 1925.

Izrael. bogošt. općina.

Žiga Heinrich.

ZA BUDUĆU ŠKOLSKU GODINU

primam ina stan i potpunu opskrbu dva dječaka, Židova nižih razreda srednje škole. Familjarn postupak, dobra opskrba. Pismene ponude pod »Roditeljska kuća« na upravu lista.

Natječaj.

Kod Izr. Bogoštovne Općine u Rumi imade se odmah ili najduže do 1. septembra t. g. popuniti mjesto

Kantora

koji mora biti Šohet Bodeg i Balkore, a po mogućnosti i Mohel.

Natjecatelj mora imati sposobnost da na nižim i višim školama podučava vjeronauk u hrvatsko-srpskom jeziku.

Sa ovim mjestom skopčana je plata po pogodbi, lijep stan i nuzgredna beriva.

Natjecatelji, koji ne smiju biti stariji od 40 godina neka podnesu ponudu sa naznakom svojih zahtjeva i podacima o porodici. Samo pozvanom reflektantu bit će nadoknadjen putni trošak.

Ruma, 23./VII. 1925.

Predsjedništvo

Izr. Bogoštovne Općine u Rumi.

Predsjednik u. z.:

Filip Skopal

Tajnik:

A. Sommer

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Andžela, Petrijska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježa i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu molit

Restauracija „KARMEL“

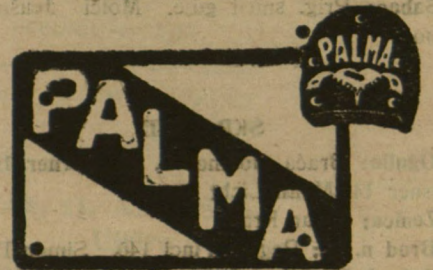
„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

STAKLANA

BRAČA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

PAMUK

sve vrsti i

u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.

Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.

Telefon broj 17—76.

Podružnica:

Beograd. Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Lavoslav Dukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Niš,

Bazar Atanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Pijavić, Split.

— Proizvadža: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.